25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6923 — 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1908 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

26 Octobre 1908 — 25me année — N. 6923

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.
» » վեցամսեայ	45 »
Դուռսահմանեաց համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درهلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ՄԵՐ ՀՈՂԵՐԸ

«Մեր հողերը կրնան մուցանել մեզ», հարց մը որ հրապարակի վրայ բերաւ Արեւելքի արդիւնաւոր աշխատակիցներէն մին, Մ. Նաթանեան։ Ու առանց արդասաւորութիւնը ապացուցանելու համար, մեր գործակից եղբայրը հարկ տեսեր է երթալ մինչեւ Քանոնդիսի օրերը, մինչեւ Խորենացիին գրաւոր վկայութիւնները։ Չեմ գիտեր թէ Արաքսի, Տիգրիսի, Եփրատի, Ալիսի ու Իրիսի շուրերով թրջուած հողը պէտք ունի արդեօք վկայութեան թէ իր տաքուկ ու քնքուշ ծոցին մէջ վարձատրող մըն է ինքնին, ու լիաձեռն վարձատրող մըն էր մէջ քրտնող, զենքը ձերկով ու թրջող չենականին ու դեղջուկին։

Մեր պանդխտութեան հոսանքը որ սկսուած և չարունակուած է վաղուց անտի, դէպի Տրապիզոն, դէպի Պոլիս, Թիֆլիզ, Պաքու, Պաթում ու վերջին տարիներս ալ դէպի Ամերիկեան նահանգները, այն զարնուելի տառապանքը որու ինքնակամ կը դառապարտուէր, օտար երկնքի տակ, մեր հողերու թարմ սերունդը, ընտանեաբար տրամադրած են մեզ մեր հողերը ապառաւմ ենթադրել մչակի անխոնջ տաժանքին։

Ոչ, այդպէս չէ՛ երբեք։ Ու այս բոպէիս մտքի առջեւ կ'ունենամ կեանքի միջատաններ մեր հողերէն, մեր տուներէն։ —Սպրթեր Բալուի մէջ գիւղ մըն էր, կամ գիւղ մըն է, եթէ չնջուած չէ մեր հողերու երեսէն։ Կարծեմ թէ ուներ մօտ վարտասն եօթանասուն տուն։ Ընտանիքներ կային 70—80 անդամներէ բաղկացած։ Նահապետական կեանք մը ուր Հայր Աբրահամի օրհնութիւնը թագաւորած էր անվերջով խաղաղութեամբ։ Ու այդ կեանքը մշանջենաւորուած էր յուսիի հողերուն առատ արդիւնաւորութեանը շնորհիւ։

Ենթադրեցէք յունիսի վերջերը, անծայր տարածութեան վրայ, արտեր՝ ոսկի հունձքերով ծփծփուն։ ցորենին ցօղունները կը կանգնին հակերու գլուխներով։ Ամենն ալ հարթ հաւասար։ Անուշ բուրում մը, անուշ հովերէն քաղուած, կը հոսաբէտ մթնոլորտը։ Ոչ փուշը կը կանգնի անոնց մէջ, ո՛չ որոմը կը բարձրացնէ իր անարէջ գլուխը, ոչ եղիսը կ'երերցնէ իր սերեւները առանց հետ խառն։ Նահապետի օրհնեալ ձեռք մը, իր զաւակներով, թոռներով, ամէն տարի, հողերը կը հագուեցնէր արտէս ոսկի և փողոցուն։

Իսկ օգաստոսի մէջ, էլեմն մօտ, այդ բոլոր բերքերը, իրենց տեսակներովը, հաստիկներու վերածուած, կալերուն մէջ կոյտեր կը շինեն։ Ալ չափէ ուռածդ, կը լեցուին մեր ամբարները, կը լեցուին կաւավարութեան ամբարները։ Ա՛լ ի՛նչ բանի պէտք կայ, ամբողջութեամբ ոսկի է առ։ Անուասիկ մեր հողերը։

Ու եղաւ որ, բռնապետութեան չնորհիւ, մեր գիւղերուն վերեւ բարձրացան ամբարներու տուներ, տեսակ մը ուստասական ամբողներ, ուրկէ աւտասաւ մը արնծրնութիւններ պիտի ընէր այդ հողերուն, այդ տուներուն և այդ կեանքերուն վրայ։ Ու երբեմն։ Կառավարութեան քով կամ իր ծոցին մէջ տեսակ մը կառավարութիւններ՝ կրթնած իրենց կոչտ կոպտարարածներուն, որոնք պէտք է սնուցուէին ամբողջապէս իրենց հեշտասական կերքերովը, փորովը, քէֆովը, անձնասանութիւններովը՝ մերթիներէն, մեր հողերէն։

Ո՞վ պիտի չսիրաւորէր առանց պահանջումներու։ Ոչ ոք։ Դէպքերը քաղեցին, անօրինակ պահանջումներ ճամբայ սուին, ու օր մը մալ առանք տէր եղած էին արդէն մեր տուներուն և մեր գլխուն վերեւ։

Հիմա պէտքերը կը խորհին թէ ա՞ինչ բան է. ահա մէկ տան մը մէջ 80, ութիւ տուներու մէջ 70, 60, 50, 40, 30 ու ամենէն նուազը 25 հոգի, ու առանք կ'ապրին իրենց չնորհիւը։ Ինչո՞ւ պէտք է որ գոմերը լիքը ըլլան եղներով և կթան կովերով։ Ինչպէս ներելի է որ առանց գոմէշները իրենց կրնկակ ծառաները ունենան՝ անոնց քամահաճոյքը զբաղելու համար։

Այդ մտածումով քանդու

մի ծրագիր մը կը սկսի գործադրուիլ։—Ցորե՞ն տուէք Ամիրային, ամպէս կը հրամայէ։ — Դրամ ղրկեցէ՛ք իրեն, այդպէս հրաման տուաւ։ —Հողերուն տէրը ինքն է. այդպէս կարգադրուած է։ Առատուն պահանջէ, իրիկունը պահանջէ, անհամեստ պահանջէ։

Տարիներ անցան, ես չտիսի մը Պոլսեցի գրաւած էի այն տեղը։ Հայրենակիցներս տեսնելու համար՝ խաները կ'այցելէի։ Ու ի՞նչ կը տեսնեմ օր մը. սրճարանին առջեւ նստած են այդ նահապետական տուներու ամենէն կորիճ երիտասարդները։ Ու ի՞նչ պիտի ընէին առանց, ապասել խաղին դառը որ զիպուածով մէկը գայ ու կոչէ զիրենք՝ երթալ փրլ-փրլկած պատի մը քարերը տեղաւորելու և կամ քանի մը տախտակներ դամելու ձեղունին ու յատակին վրայ։

Ինչ եղած էին իրենց հողերը, տուները, տեղերը, գոմէշները, եղները։ Ինչ եղած էր իրենց նահապետական ընտանիքը։ Ճնչուած երկաթի ճանկերու տակ, գոմերը պարտկուած էին. հողերը թողուած անմշակ, երեսի վրայ, և չէն դիւղ մը վերածուած հասարակ աւանի, ամէն կարիկցութեան ու դիմութեան արժանի։

Ինչ ընեն մեր հողերը այս պայմաններուն մէջ։

Երկրորդ յիշատակ մը կը տանի զիս ուրիշ գիւղ մը։

Մայիսին մէջ Խարբերդ պիտի երթայինք։ Արտաքնի ամառը օրերն էին։ Պղտոր ջուրերով յորձանապարտ կը թաւալէր սնոանուտ։ Ծայր ճոթ չունի, խուլ և չիմի չունի մը, ստեղծագործութեան առաջին օրերէն սկսեալ, կը զողդղդացնէ մթնոլորտը, ալիքներ վիշապաձեւ կը գալարին, օղակ օղակ և ֆըշրրալով։ Բայց Արտանին, մեզի այնքան ընտել, խառնված չպղտերը ընտանի ենք իրեն։ Տապան մը, երկու թիակներով վարուած կը փոխադրէ մեզ հանդիսպակաց եղերքը։

Ամէն անգին Խարբերդի հոսն է։ Կանանչութիւն ծով մը, ան մը չեւ գտներ ուրկէ անցած չըլլայ Հայ մչակին խորը, կենդանի օրէնքը Խորենացիին նկարագրութեանը։ Ասդին ցանուած, անդին ցանուած, բուսական կեանքը ամէն կէտի վրայ ու օրհնութիւն մը համատարած, ծոմածաւալ։

Իրիկունը Հայ գիւղ մը իջանք, Հայ, զուտ Հայ, մօտ 500 տուն այն տեղը։ Դարձի ժամն էր։ Լցուեցան տունները, լցուեցան գոմերը, համախմբութիւն մը կեանքերու, այնպէս որ նախանմանութիւնը իր բոլոր հոգածութիւնովը, իր անապատ գանձերովը այդ հողերուն ու այդ տեղերուն վրայ կը զարգարար։

Արիւնի տարին եկաւ։

Զարդի ցանկերուն մէջ Հապուսին գիւղին անունը կարդացի։

Փափաքեցայ որ մնալ մը ըլլար, կամ թէ ինչպէս կը վերադարձն մեզի մեր ընդդիմախօսները — «մտացածին իրողութիւն մը»։ Շատ հաճելի էր ինձի որ իրաւունք ունեցած ըլլայինն առանք։ Բայց ոչ, անուղղակի սուր մը, աւարառու ձեռքեր կերած էին, տարած էին կեանքերը, և հրդեհէն մնացած մոխիրը աւերակներ չմնած էր հոս։

Ինչ ընեն հողերը, մեր այդ պարարտ հողերը։

ՀՐԱՆԴ

ԱՇՈՒՂԻ ԵՐԳԵՐ

Ըմպէ՛լ դաւաթ մը դէմ օղի
Երդիքին տակ պապակական,
Օղի՝ ուրկէց այն քաղքենի
Դիւնեպաններն իսկ չուներմ։

Որթերուն տակ լոկ այգիին,
— Փարջի մը մէջ ապահովուած —
Ելլայ օղին՝ այդ երդիքին,
Օղին ուրտեղ միայն գիպած՝

Ելլար ձեռքը մոր մը գեղջուկ,
Կամ քրոջ մը ա՛չքը ազնիւ,
Եւ եղբօր մը չա՛ւրին անխօսուկ
Ու հանիին օրհնէ՛նքն անմիւ...։

Այդ օղիին մէջ անմրմուր,
Զարս հոգիի արցունքը կայ,
Ուսկէց սուգը, յաւատքը՝
Մոգիներու պէս կը դողայ։

ԼԵՒՈՆ ԷՍԱՅԱՆԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՈՒՍՏԷ, ճոկտ. 5

Երէկ, կիրակի, Ս. Փրկիչ ազգային ժողովարանին մէջ, տեղի ունեցաւ Ուստրի հայկական գրադարանի վերամեսոյ անդամական ժողովը, առնուազն տարեկան մը այդ տողերը գրողին։

Յաւալի երեւոյթ մըն է ինքնին որ, Ուսարարնակ երեք հազար երկսեռ Հայերէն միայն 60 անդամ ունի գրադարանը, և միայն 29 անձեր իրենց ներկայութեամբ պատուած էին ժողովս...։

Ուստրի հայկական գրադարանը հիմնուած է 1892 մայիս 22ին, այսինքն Գօլոմպոսի երկրին մէջ՝ տարաղիր հայութեան Ս. Փրկիչ անուամբ եկեղեցիի շինութենէն երեք տարի առաջ։ Այն տեսը երբ գաղութը իր սաղմնային վիճակին մէջ էր, որ սակայն օրը օրին կ'աճէր, հայրենիքէն՝ այն տեսն տառապանքի ու արիւնի երկրէն՝ նորեկ փախստականներով։

Այս երկրին մէջ՝ հայ տարագրութեան սկզբնական շրջանէն մինչեւ հիմա, Ուստրը ամերիկահայ Հայաստանը եղած է, վասն զի հոս հաստատուած է, հոս հիմնուած է առաջին Հայաստանեայց եկեղեցին, հոս ծագում առած են եկեղեցական և ազգային այլ բարենպատակ հիմնարկութիւններ, Ուստրը վերջապէս ամերիկահայ տարագրութեան մայրը և առաջապահ գունդը եղած է։ Թէև պէտք է խոստովանիլ որ գրադարանական առաջին հիմնարկութիւնը Նիւ-Եորքի մէջ հիմնուած է, «Հայ Երիտասարդաց Թանգարանի Միութիւն» անունով, որու մասին դժբախտաբար կը լսենք թէ հիմա Նիւ-Եորքի հայ տարագրութեան, որուն թիւը 2000ի կը հասնի, օգտակար ըլլալէ դադրած է։ Ամբողջ գրքերը մօտաւորապէս հինգ հարիւր հատոր՝ սենեակի մը անկիւնը փոշիներու մէջ նետուած են, մինչեւ որ . . . Նիւ Եորքի Հայերը արթնցուով Թանգարանին վերակազմութեան պէտքը զգան։ Մտադրենք որ Նիւ-Եորքցիները ակնկալուածէն ա՛լ աւելի առաջ զարթնուն, վերակազմելով գրադարանը՝ որուն պէտքը հիմա ամէնէն զգալի է։

Նիւ-Եորքի միջնադարեայ գրադարանը հիմնուած է 1890ին, որ Ամերիկեան անդրանիկ գրադարանը ըլլալէ առաջ, իր հիմնադրութիւնով պատմական դեղեցիկ անցեալ մը ունի։

Մեր աղգային վերածնութեան անմահ նահատակներէն ամէնէն փայլուն և անզգայական գործիչը՝ Աւետիս Մկրտիչեան, (Թէրլէմեղեան,) երբ անիրաւ դատապարտութեամբ Սիբիր կը տարուէր՝ յատուկ նշանակի մէջ, մայրուղու մատրոյր Սիպիրին անսահմանի կեանքով։ Հանդուգն հոգեղութեանց, Մկրտիչեան ինքզինքը ծովը կը նետէ ու իր լուգորի բոլոր ճարպիկութեամբը՝ նաւահանգիստ մը կ'ապաստանի. այսպէս ազատուելով Ամերիկա կուգայ, ուր վեց տարուան արդիւնաւոր գործունէութեան մը մէջ կը հիմնէ նաեւ Նիւ-Եորքի Հայ Երիտասարդաց Թանգարանը։ Ու այս Թանգարանն է որ հիմա՝ սենեակի մը մէջ անկիւնը փոշիներուն մէջ մնալ դատապարտուած է։ Եւ հիմա, ազատութեան արշալոյսին՝ որ ակամայ մոռացած մեր անձնուէր նահատակները. յիշատակները կը զրոյցնուին մեր սիրտերուն մէջ անջնջելիօրէն, չենք գիտեր թէ Նիւ-Եորքցին ի՞նչ կը զգայ Ս. Բարթողիմէոսի նահատակին և իր ընթերցարանին հիմնադիր պաշտօնի ուրուականին հանդէպ...։

Զարմանալի են տեսչան նա Նիւ-Եորքի հայ տարաղիր բնակիչները։ Մինչ մէկ կողմէն տասնեւութը տարուան գոյութիւն ունեցող ընթերցարան մը կը վարուի, մեւ կողմէն, «ժողովրդական գրադարան»ի մը հիմնարկը կը լսենք։

Բաղդատմամբ Նիւ-Եորքի Հայերուն, Ուսարցիներուս վրայ ամպ դառացեր է որ վախենն անդամ ունի, որոնց քառասունը մշակական ընթերցողներ են։ Թէև Ուստրի հայկական գրադարանն ալ՝ ի հանգամանէ կը յառաջդիմէ։

Անցեալ օր, գրադարանի տոմարները պրպտած ատեն՝ հետեւեալ տարեգրագրութիւնը կը քաղեմ, իր առաջին տարուայ մասին։ 1892ի առաջին վեցամսեայ շրջանին մէջ նորահաստատ գրադարանը կ'ունենայ 250 անդամ և նուիրատուներու անգամին բազմութիւն մը, այնպէս որ գրադարանը իր առաջին շրջանին մէջ 250 հատոր գրքեր աւելցնելէ ետքը, կարող կ'ըլլայ վճարել այն երկու հարիւր տալարը, զոր իր սկզբնաւորութեանը համար փոխառութիւն բրած էր...։

Տասնիվեց տարի ետքը սակայն՝ նոյն գրադարանը վեցամսեայ շրջանի մը մէջ, հազիւ հինգ կոր գրքերու յաւելումով քառասնհինգ տալարի ալ պահանջելի եկամուտ մը կ'ունենայ։ Թէև Ուստրի հայկական գրադարանը ամէնէն հոն է։ Ունի եօթը հարիւր կոր գրքեր, կազմուած լրագիրներ և հարիւր օրինակ անգլերէն գրքեր, թատերական գաղթեր ևն, որոնց ամբողջ գումարը երկու հազար տալարի կը հասնի։

Ամսամոյ իրաւունք կուտանք հայագէտ այն Անգլիացիի խօսքերուն որ կ'ըսէ. «Հայու պէս սիրէ և Անգլիացիի պէս վերջացուել...» Եւ իրօք ալ այպէս է. մենք Հայերս քիչ մը չափազանց տաք արիւն ենք. գիտակցութենէ աւելի վայրկենական խանդէն կ'առաջնորդուինք։ Ասպացոյց։ Պրպտեցէք մեր հանրային բարենպատակ հաստատութեանց տարարները, ուր պիտի տեսնէք թէ — դէթ ամերիկահայոցը — առաջին տարին էն փայլունը և էն առաջադէմը —չբնենք արդիւնաւոր — շրջանը եղած է։

Մինչդեռ Անգլիացիներուն հակապակերն է մերինին։ Անգլեւսաքսոնեան ցեղը էն պաղարիւն ժողովուրդն է։ Ուշ կը շարժին, բայց երբ շարժին՝ ալ ոչ ոք կրնայ կասեցնել։

Դարերով ազատութեան մէջ տարած՝ անով մնած ու մեծցած ժողովուրդի մը այս բարի և չնչիչ սովորութիւնները՝ մաղթենք որ ազատութեան վարդրդայնին՝ մենք ալ որդեգրենք։

ՅԱԿՈԲ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՄՇՈՅ ՄԷՋ

Կարելի է բացարձակ յայտարարել թէ ա՛յլ մէկ տեղ կարօտութիւնը այնքան խորանակ է և այնքան աւեր գործեր է որքան Տարօնոյ մէջ։ Մշոյ ուտաջնորդական թեմի բոլոր գաւառակները այնքան հարկաւոր ու դատն տառապանքներէ, ջարդերէ, թալանուներէ յետոյ՝ բոլորովին թշուառութեան անդունդը իջած են։ Կարօտութենէն իրար կը գլեն կ'անցնին Սասունը իր գաւառներով, Մշոյ դաշտը իր գաւառով, Պուլանդը և Կէնճի ցեղերը ու գիմադրդ թեմերը։ Ամէն տեղ լքուած տուներ, քանդուած օճախներ, կրակ ու աւեր, մերկութիւն և անօթութիւն։ Միայն Տարօնոյ դաշտն ու Սասունի մէջ կարօտներու կամ անօթիներու թիւը 20,000ը կ'անցնի։ Ու երբեմն կ'աւելնայ, անոր համար որ նոյն թշուառութիւնը կը տիրէ, լուծք չկայ, սերմ չկայ, չասերուն ալ հոգ չկայ (ժողովուրդն)։ Հինգ տարիէ հետէ հացի սղութիւնը բոյն դրեր է Տարօնոյ մէջ ու կը չարունակէ։ Սղութիւնը ուրքան տուներ կործանած է, ու կը կործանէ, չենք կարող ըսել։ Յարմի կասը, որ ընդհանրապէս 4—5 ղրշ.ի կը ծախսէր, հինգ տարի է որ քսանի և երբեմն մինչեւ 25 ղշ.ի բարձրացաւ։ Կոզոպտուած, ապրուստէ զրկուած ընտանիք մը ի՞նչպէս պիտի կրնայ 20 ղրշ.ով մէկ կոս հացը գնել և ուտել։ Նոյն իսկ փոքր դրամագլուխի տէրերն ալ ինկան ու կը մուրան։ Աւելորդ է ըսել թէ ցորենի չանգդմանէրն ալ առաջ և այսօր իրենց անաքանչ չանգդուութիւնը միշտ առաջ տարին, ու ժողովուրդը տուայտեցաւ կարօտութեան մէջ։

Ի բաց առեալ րիւրաւոր հասարակ կարօտները մեր ժողովուրդէն, նպատակ անխուսափելի պէտք ունին նաեւ բարձրագոյն ընտանիքներ, որքեր, այրիներ, որոնց պաշտպանները քանտերու մէջ ասնջուեցան կամ մեռան, հալածական եղան կամ սպանուեցան, ու չատերը դէպի տար ուշարշ փախուստական եղան։

Ասոնք ամէնքը ոգեւորիչի կարօտն են, ամենաբ ամա՛ վրայ կը հասնի ու բիւրաւոր անօթիները, որոնք ամէն ձմեռ՝ զոներ կուտան, ապրելու տունը պիտի դիմեն. ինչ կրնանք ընել, ինչով պահենք։ Ազատիւնը և կարօտութիւնը՝ կարելի է յաջորդ տարուան համար զարմանել, եթէ կարօտ զիւղացիներուն լուծք և սերմ բաշխուի. դա կենսական և անխուսափելի հարկ է։ Լուծք և սերմ, քանի որ չեն հոգացուած այս կենսական կարիքը, անօթութիւնը պիտի չատնայ, ինչպէս և թիւը անօթի մեռնողներու, ու ժողովրդի զալթը պիտի աւելնայ։ Ամէն տարուան նման այս տարի ալ դարձեալ բազմաթիւ ընտանիքներ ցրուեցան ու կը ցրուին։

Կարօտութեան համար ակնարկուած պէտքերու հոգացուելը ամէն զարգացի մէջ անմիջական հարկ մըն է. մարդասիրական բացառիկ նպատակներ հասուցէք, բայց անկէ աւելի պետական նպատակ հաստատեցէք։ Հնարաւոր ամէն միջոց մի՛ խնայէք, ազնուն այդ կարօտութիւնները հոգացուելու։ Անօթի պիտի մեռնի ժողովուրդը և խպտա վերահն պիտի ըլլայ հայրենիքը։

Մինչեւ հիմա մեր գիմումները դեռ չարդիւնաւորուեցան. եթէ բոլորովին պիտի լքուին, գոնէ զմբաղները չենան ձմրան տակ, իրենց գլխուն ճար մը գտնեն։ Տարօնոյ յուսալի դաշտը, որ ամիսներ մը կը կերակրէր, այսօր ցորենի հացը Հաղորդի համար միայն կը փնտռուի ու գժուարաւ կը գտնուի։

Հացի կարօտութիւնը միայն չէ որ կը տանջէ ու կը ջնջէ. նոյնքան կենսական է մնաւորական պաշարը։ Դպրոցներ ու լուսաւորուած են. մանուկներու կրթութիւնը բարձի թաղի եղած է, այն երկրի մէջ, ուր այնքան չանգդուական է գաթեր կրթութեան հարցը։ Քաղաքը, վանքեր, գիւղեր, թեմեր գպրոցներու ամբը կը քաշեն։ Հարիւր հազարէ աւելի ժողովուրդ ունեցող թեմը ոչ իսկ մէկ լաթաբաղ ոչ վարժարան ունի չրջանաւարտներ ընծայելու։ Այս մասին՝ յատկապէս կոչում կ'ընենք ու կը խնդրենք որ գերպրոցական նպատակի գումար մը ապահովելու տալու համար, ամէն առաջ ձեր ձեռք առնուած միջոցները արդիւնաւոր հետեւանքի մը չանգին։ Գոնէ, առայժմ ապահովութեան տակ առնուին Ս. Կարապետի ժառանգաւորաց գիշերօթիկ վարժարանին տարեկան ծախքը 40 աշակերտի համար, քանի որ վանքը անկարող է նոյն իսկ հինգ աշակերտ պահել, և Բ. Մշոյ Կեդր. Վարժարանի (ցորեկեայ) ծախքերու առաւելագոյնին Սասնոյ և մասամբ Մշոյ գիւղացին 10—12 վարժարաններ բանալու։

Պիտի խնդրենք որ մայրաքաղաքին մէջ Մշոյ գաղթականներու համար գրենական պէտքեր և քայքայուած եկեղեցիներու համար սպաս և եկեղեցական մասնաւոր հանդանակաւէլին։ Այս նպատակով բազմաթիւ տեղերէ խնդիրքներ կը տեղան։

Այս անօթութեան, մերկութեան ու թշուառութեան մէջ ժողովուրդը դատապարտուած է իր ոգեւորիչին կարել և տուրքերը տալ։ պետական տուրքեր հասուցանել նուիրական պարտականութիւն է. այլ որոմնեանս չարաչար չքաւորութեան մէջ են, կը խնդրենք որ ժամանակի մը համար տուրքերու գանձումը յետաձգուէր այս ճչրալ տապէս ազքատ ազգաբնակութեան համար և թոյլ տրուէր որ ազքատը միջոց մը միայն իր անօթութեանը համար՝ ոչ թէ ամենայն ինչ, ինչպէս պարտաւորեցուցին։

Ամենայն դիմումներ, ամենայն ոգեւորութիւններ, մեր ազգային բոլոր նուիրական ժառանգութիւնները վտանգի մէջ են։ Ո՞վ պէտք է պաշտպանէ։ Կրկնում եմ, թաղաւորը չը կայ, քահանայապետը չը կայ, սպարապետը չը կայ։ — Բայց կան նրանց ներկայացուցիչները, որոնցից երկասը հէնց այստեղ լսում են ինձ։

Նա ձեռքը տարաւ դէպի Սոնակ պարթեւը և դէպի Մուշեղը, և չարունակեց.

—Դո՛ւ, Սոնակ, քահանայապետ որդին ես և կարող ես փոխարինել քո հօրը։ Իսկ դո՛ւ, Մուշեղ, սպարապետ որդին ես և կարող ես փոխարինել քո հօրը։ Թէ՝ քահանայապետութիւնը և թէ սպարապետութիւնը մեր աշխարհի սովորութեամբ ժառանգական են։ Մէկը սեպհական է Լուսաւորչի տանը, միւսը՝ Մամիկոնեանների տանը։ Դրան ոչ ոք կարող է հակառակել։ Մենք է թաղաւորի ներկայացուցիչը։ Թագաժառանգը այստեղ չէ, նա պտնուած է Բիւզանդիայում։ Բայց Հայոց Տիկինը — թագուհին մեր ձեռքումն է։ Նրա անունով կարող ենք ամէն տեսակ հրամաններ տալ։ Կարդա՛ն մի ժամանակաւոր կառավարութիւն, անցնե՛նք գործերի գլուխը և սկսենք դէմ դնել թշնամուն։ Ես հաստատած եմ, որ ժողովուրդը կը գայ մեր եռեւից։ Նա սիրում է միայն հրամաններ լսել, իսկ երկար չէ մտածում, թէ որտեղից է գալիս հրամանը։ — Այժմ, կարծեմ, բաւական պարզ է, թէ ո՛վ ենք «մենք»։

—Մենք ազատ ժողովուրդ չենենք, — նկատեց Մեսրոպը։ — մենք ունենք նախարարներ միայն, որոնց հետ կապուած են ժողովրդի զանազան մասները։

—Բոլորովին ճիշտ է, — պատասխանեց Սամուէլը։— Բայց իմ ձեզ ներկայացրած նամակից երեւում է, որ խոսքը պատաւերուած է՝ կողմնակցել բոլոր նախարարներին և վարել նրանց Տիպարն, իսկ նրանց կանանցը, զաւակներին, որպէս գրաւական, պահել առանձին բերդերում, ստատկ հսկողութեան ներքոյ։ Այդ իրաւութիւններից կարող ենք մենք օգուտ քաղել։ Որովհետեւ այդ կը տրամէ նախարարներին, եթէ ոչ հայրենիքի պաշտպանութեան համար, գոնէ իրանց անձանց և ընտանիքների պաշտպանութեան համար, միանալ մեզ հետ և դէմ դնել թշնամուն։

—Շատ հաւանական է, — ասաց Մեսրոպը։— Բայց մեր նախարարներից ոմանք այնքան երիչոտ են, բանական է, որ լսեն Շապուհի պատուէրը իրանց մասին, նրանք խոյսն կ'ասնեն իրանց ընտանիքները, կը փախչեն դէպ ի Յունաց կողմը, ապահովութիւն գտնելու համար։

—Այդ կարող է պատահել, — պատասխանեց Սամուէլը։ — Թշնամին վճիռ է դրել՝ չը խնայել ոչ օրի, ով որ կ'ընդդիմանայ։ Իսկ մենք պէտք է վճիռ դնենք՝ չը խնայել ոչ օրի, ով որ խոյս կը տայ։ Եթէ մեր նախարարներից ոմանք այնքան վատ կը լինեն, որ ընդհանուր վտանգի ժամանակ, միայն իրանց անձը և ընտանիքը պահպանելու համար, կը փախչեն դէպի օտար երկիր,— այդ դէպքում մենք առաջինը կը լինենք, որ նրանց կը մորթենք իրանց ամրոցների սեամի վրայ...

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ (35)

ԺԳ.

ԻՆՔՆԱԿՈՉՆԵՐԸ

Դիւներից բաւական անցել էր։ Մուշեղ Լիսիսի ապարանքում, միւնոյն սենեակում, որ նրա ընդունարանն էր, Հայոց տարբ երիտասարդ մտածողները դեռ խորհրդի մէջ էին։ Սենեակի վարագոյները խնամքով իջեցրած էին, դռները ներսից կողպած էին, իսկ դրսում երկու զինուած պահակներ կանգնած էին նախասենեակի դռան աջ և ձախ կողմերում։

Մեսրոպը, ճրագի հանդէպ նստած, խորասուզուել էր իր առջեւ դիզուած թղթերի մէջ։ Կարդում էր, ինչ որ հաշիւներ էր անում, դարձեալ կարդում էր, և երբեմն ձեռքը տանում էր դէպի յուզուած ճակատը, իր տարակուսանքները փարատելու համար։ Այդ թղթերի թւում գտնվում էր և այն նամակը, որ Որմիզդոխորը յանձնեց Սամուէլին։

Սամուէլը ոտքի վրայ անցուդարձ էր անում և մի-մի անգամ մօտենում, կանգնում էր, և՝ հեռից լուռ նայում էր Մեսրոպի աշխատութիւնների վրայ։

Մուշեղը մտաներով սնանգիտա կերպով քթքրում էր իւր փոքրիկ մօրուքը, որ, թաւշեայ սեւ շրջանակի նման, լուսրում էր նրա ալրական դէմքը։ Նրա սեղ աչքերի մէջ նշմարվում էր անհամբերութիւն և խորին վրդովմունք։

Սանակ պարթեւը երբեմն վեր էր առնում իւր մօտ դրած գինու թասը և նրանով թրջում էր սրտի տապից ցամաքած շրթունքները։

Ամենքը ապասում էին Մեսրոպին։

Նա թղթերը տնտնութեամբ մի կողմ նետեց և, դառնալով դէպի միւսները, ասաց.

—Բոլորովին ապարդիւն է քրքրել այդ թղթերը և նրանցից որ և է եզրակացութեան հանել։ Մեր այժմեան դրութեան մէջ՝ հաշիւը ոչ միայն կը սպասէ, այլեւ կը մոլորեցնէ մեզ։ Մեր գործերը հէնց սկզբից անհաշիւ են տարուել։ Այնպէս էլ պէտք է չարունակել։ Այսինքն, կամենում եմ ասել, որ ժամանակը այնքան նեղ է և պահանջները այնքան սոսկալի են, որ մենք միջոց չունենք հինը ուղղելու և նոր կարգադրութիւններ անելու։ Մեզ պէտք է այժմ անել մի վճռական քայլ, թէեւ այդ քայլը մինչեւ անդամ հակառակ լիներ խոնուն և խելացի ձեռնարկութեան։

—Բոլորովին ճիշտ է,— ասաց Սամուէլը, որ դեռ եւս ոտքի վրայ էր։

Սանակ պարթեւը ոչինչ չը խօսեց։

—Այսուամենայնիւ, մենք պէտք է չամենք մեր ուժերը,— նկատեց Մուշեղը։

—Մենք չամել կամ կշռել չենք կարող այն, ինչ որ դեռ եւս գոյութիւն չունի, — պատասխանեց Մեսրոպը։— Մեր ուժերի չափը կախուած կը լինի այն հանգամանքներից, թէ որքան յաջողութեամբ առաջ կը տանենք գործը։

—Յաջողութիւնը կամ անյաջողութիւնը հէնց այժմեանից եւս կարելի է նախագուշակել,— ասաց Մուշեղը։

—Միայն հաւանականութեան վրայ հիմնուելով,— պատասխանեց Մեսրոպը։— Մենք, կրկնում եմ, անձնամատաութիւնը պէտք է ընդունենք մեր որպէս առաջնորդ, իսկ յաջողութիւնը թողնենք բաւական կամքին։

Սանակ պարթեւը ընդհատեց վիճաբանութիւնը, հարցնելով.

—Այդ «մենք»ը մի քանի անդամ կրկնուեցաւ։ Բայց նաեւ քան որ և է քայլ անելը, ես կարծում եմ, պէտք է որոշել, թէ ո՛վ ենք մենք։

Տիրեց ընդհանուր լռութիւն։ Հարցը բաւական կարեւոր էր։ Սամուէլը առաջ անցաւ, ասելով.

—Թոյլ տուեցէք ինձ խօսել։

—Խօսէ՛ր, — ասաց պարթեւը։

Նա խորին ոգեւորութեամբ կանգնեց իւր խորհրդակիցների առջեւ և, իւր բացասաւ աչքերը դարձնելով դէպի նրանց, խօսեց.

—Ո՞վ ենք «մենք», — այդ հարցը, իրաւ, մի չատ դժուարին հարց է, և նրա վճռելը պէտք է լինի զործի սկիզբը։ — Ո՞վ ենք «մենք»։ — Մենք ամէն ինչ ենք։ Իմ պատասխանը դուցէ չափազանց յանդուգն կը թուի ձեզ, բայց ես կ'աշխատեմ պարզել իմ միտքը։ Մեր աշխարհի կառավարութեան մէջ երեք բարձրագոյն անձինք առաջնակարգ դեր էին խաղում.— թագաւորը, քահանայապետը և սպարապետը։ Այդ երեք գլխաւորները այժմ չը կան։ Թագաւորը աքսորուած է Խուժիստանի Անյուշ բերդը, սպարապետը աքսորուած է դարձեալ նոյն բերդը, իսկ քահանայապետը աքսորուած է Միջերկրականի Պատմոս կղզին։ Մեր աշխարհը մնացել է զուրկ այդ երեք մեծ կառավարիչներից, որ վտանգի ժամանակ կարող էին թշնամուն դէմ դնել։ Իսկ թշնամին մեր դռանը կանգնած է, ներս մտնելու վրայ է։ Ո՞վ պէտք է ընդդիմանայ նրան։ Ո՞վ պէտք է պաշտպանէ հայրենիքը կրակից և արիւնից։ Ո՞վ պէտք է մաքրէ որոշական պղծութիւնը, որ ապտնում է արտաւորել մեր բոլոր սրբութիւնները։ Արքայական գահը վտանգի մէջ է. եկեղեցին վտանգի մէջ է. մեր լեզուն, մեր դպրութիւնը, մեր ազգանդամութիւնները, մեր ազգային բոլոր նուիրական ժառանգութիւնները վտանգի մէջ են։ Ո՞վ պէտք է պաշտպանէ։ Կրկնում եմ, թագաւորը չը կայ, քահանայապետը չը կայ, սպարապետը չը կայ։ — Բայց կան նրանց ներկայացուցիչները, որոնցից երկասը հէնց այստեղ լսում են ինձ։

Նա ձեռքը տարաւ դէպի Սանակ պարթեւը և դէպի Մուշեղը, և չարունակեց.

—Դո՛ւ, Սանակ, քահանայապետի որդին ես և կարող ես փոխարինել քո հօրը։ Իսկ դո՛ւ, Մուշեղ, սպարապետի որդին ես և կարող ես փոխարինել քո հօրը։ Թէ՝ քահանայապետութիւնը և թէ սպարապետութիւնը մեր աշխարհի սովորութեամբ ժառանգական են։ Մէկը սեպհական է Լուսաւորչի տանը, միւսը՝ Մամիկոնեանների տանը։ Դրան ոչ ոք կարող է հակառակել։ Մենք է թագաւորի ներկայացուցիչը։

թիւնը և մերկութիւնը դարմանելու դրա-դեր, չմեռնելու և ապրիլ կարենալու հա-մար։ Ամէն տարի այսպիսի տարապայ-ման չքաւորութեան մէջ գտնուողներուն ակնկալուած պետական չնորհներ եղած են և հիմա ա՛լ աւելի դիւրութեամբ կը-նան ըլլալ։

ԹԷՔԹԱՆԵԱՆ

Մուշ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Վիեննական թերթի մը մէջ կը կար-դանք.— «Հռոմէն մեզ եղած զեկոյց մը կը հերքէ այն զրոյցները թէ միջազգային դեսպանախորհուրդին յաջողութեան հնա-բաւորութիւններ տարակուսելի եղած ըլլան։ Դահլիճներու միջև կատարուած կարծիքներու անպայման փոխանակու-թեան ներկայ վիճակը աւելի թոյլ կու-տայ ընդունելու թէ ամէն կողմ յուսալից են հանձնաժողովի մը ընդունելու։ Միան-գամայն կարելի է հաստատել թէ այդ մասին ամենամեծ ներդաշնակութիւն կը տիրէ Վիեննայի ու Հռոմի դահլիճներու հայեցքներուն միջև։ Աւստրիոյ-Հուն-գարիոյ կառավարութեան տեսակէտը, որ է կարելի եղածին չափ փոխզիջել ան-րութեանց միջև բացատրութեանց փո-խանակումը, կ'երևայ թէ ամէն կող-մէ հաստատութեան կ'արժանանայ։ Երբ տարին հիմա կատարուող կարծիքի ոչ-պաշտօնական փոխանակութիւնները չա-հագրգռուող բոլոր կողմերու բաւարար ուշադրութեան մը հետևելովը, այն ա-տեն պիտի ձեռնարկուին զուտ պաշտօ-նական բանակցութեանց՝ դեսպանախոր-հուրդին ծրագիրը ու նպատակները հաս-տատելու համար։ Տակաւին որոշում մը պիտի չտրուի դեսպանախորհուրդին գու-մարելիք քաղաքին համար։ Շատ յու-սալի է որ երկարաձգ չըլլան դես-պանախորհուրդին վիճաբանութիւնները։»

ԲՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինէն Բէօրսէք Զայթունկի ուղ-ղուած հեռագիր մը խօսք կը գնադատէ Լոնտոնէն հաղորդուած այն լուրը թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան դեսպան Պառոն Մարշալ յայտարարեր է որ Թուրքիոյ համար ամէ-նէն լաւագոյն լուծումն է պատերազմ հրատարակել Ռուկրիոյ դէմ։ Նոյն թերթը կը յարէ.— «Այս լուրը ամենեւին կերպով անհամապատասխան է գերման կա-ռավարութեան մտադրութեանց և Պառոն Մարշալի գաղափարներուն։ Գերմանիա կրկին նպատակի մը հետամուտ է. մէկ կողմէ Աւստրիոյ դիւրացնել լուծումը այն դժուարութեանց որոնք կրնան առաջ գալ, և միւս կողմէ թոյլ տալ Թուրքիոյ պան-պանելու իրաւունքը և անյարձան տե-սական ու հաստատուն քաղաքական դրու-թիւն մը։ Վերը յիշուած լուրը կ'ուշադրի կասկածի ենթարկել Գերմանիան այն պա-հուն երբ Սոֆիայի մէջ ռուկրոյ քննի-դիին և օսմ. քննիդին պիտի համձայ-նին, վասն զի Գերմանիա անմիջական համձայնութիւն մը կը յանձնարարէ շա-հագրգռուող Պառոնութեանց։»

ՆԵՂՈՒՑՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ նեղուցներու խնդիրը նշանակուած չէ դեսպանախորհուրդին ծրագիրներէն և ոչ մէկին մէջ։ Յարկ թէ կացութեան դժուարութիւնները պիտի աւելնան, եթէ անմիջական ուշադրու-թեան առարկայ եղող խնդիրներէն զատ ուրիշներ վիճաբանութեան ենթարկուին։ Երևոյթներն մը նշոյց թէ իրաւ է որ կառավարութիւնը կը խորհի թէ նեղուցներու խնդիրը Թուրքիոյ և Ռուսիոյ կողմէ միայն պէտք է կարգադրուի։ Սըր Էտուարտ Կրէյ պատասխանեց.— «Չեմ ուզեր նեղուցներու խնդրոյն վրայ վիճաբանիլ այս միջոցս, ուր այնքան խնդիրներ կան ուսումնասիրելիք։» Ժողովը ծափահարից այս մերժումը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Սոֆիայէն չաբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.— «Նախարարաց Խորհուրդը, երէկ, ընդհանուր սպայակոյտին կարծիքը հարցուց ներկայ կացութեան վրայ։ Եթէ պատերազմական ընդհանուր վիճակի որոշում տրուի, Ֆէրտինանտ իշխանը պիտի չընդունի։ Այնպէսով ու-նեցող բոլոր սպաները եւ կը կոչուին։ Ներքին գործոց նախարար Պ. Թաքէվ յայտարարեց թէ նոր պատերազմներու Կ. Պոլիս զրկուիլը կարելի է։ Ֆէրտի-նանտի և նախարարներուն միջև անհա-մաձայնութիւնը կը ստանայ։ Հաստա-նական է որ նախարարութիւնը հրաժարի։»

— Սոֆիայէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.— Տէմբրաշէնը մասնաւոր զուտ-ում ունեցան՝ նախարարութեան դիր-քին վրայ խորհրդակցելու նպատակով։ Կ'ըսուի թէ դահլիճը պիտի հրաժարի։ Ֆէրտինանտի մասնաւոր թիկնապահ Սա-վով յայտարարեց թէ ա՛յլ պատերազմ պիտի ըլլայ և ոչ ալ պատերազմական վիճակ։ Սղոեանովիչ յայտարարեց թէ Կ. Պոլսոյ մէջ համակիր են Ռուկրիոյ, սա-կայն Բ. Դուռը նախանձոտ կը համարի Եւրոպայի հետ համձայնիլ։ Ռուկրիոյ կա-ռավարութիւնը պաշտօնապէս յայտարա-րեց թէ գոյութիւն չունեցող բանակցու-թիւններու չեն կրնար խզուիլ։

—Սկսալ է այն լուրը թէ արձակուրդ ունեցող մէկ քանի սպաներ Զարիպրոդի մէջ պահեստիները զէնքի տակ կոչելու ձեռնարկած ըլլան։ Տէմբրաշէնները գու-մարումներ կը կատարեն՝ Ռուկրիոյ տուրքին բաժինը ստանձնելու համար։ Վառոդի մէջ վեց թորփիլաներ ծովը իջուցուեցան։ Բարձրատիճան սպաները պատերազմի համակարծիք չեն։

—Սելանիկի Օսմ. Քոմիդէն չնորհակա-լութեան հեռագիր մը ուղղեց Պ. Նազլվիչի։ Այդ հեռագրով խաղաղութեան ու դաշ-նակցութեան համար նպաստաւոր պա-տասխան ստացուեցաւ։ Ատոր վրայ Սո-ֆիայի մէջ հանդարտութիւն առաջ եկաւ։

—Ֆէրտինանտ իշխանը ու նախարա-բատիպ համակարծիք են՝ չընդունելու օսմ. հանրային պարտքէն Ռուկրիոյ ին-կած բաժինը։ Ռուկրոյ կառավարութի-ամէն պարագայի մէջ անհրաժեշտ կը նկատէ հաստատելու երեսուն միլիոն ֆր.ի դումար մը։

— Սոֆիայի լրագրները հրատարա-կեցին Պ. Տիմիդրովի կողմէ Բ. Դրան ըլլալիք հեռաւոր առաջարկութիւնները։ —Ա. Թուրքիա պէտք է ճանչնայ Ռուկ-կարիոյ անկախութիւնը և վաւերացնէ։ Բ. Ռուկրիա պէտք է գնէ Բուլգարիի երկաթուղիներուն միայն շահագործման իրաւունքի մենաշնորհը։ Գ. Թուրքիա պէտք է բոլորովին ետ կենայ Արևելեան Բուլգարիի անուանով տուրք մը և կամ հա-տուցում մը պահանջելէ։ Դ. Մակեդո-նիայի Ռուկրիները պէտք է գերծ ըլլան հսկողութենէ։ Ռուկրիա, տասնոց փոխա-բերեալ, Թուրքիոյ հրամանին տակ չորս հարիւր հազար սուխտուոր զինուոր պիտի դնէ, երբ հարկ ըլլայ։ Պայման գրուած է որ կնքուելիք պայմանագրութեան հիմ կազմէ սա պարագան թէ Թուրքիա բոլո-րովին ետ կենայ զինուորական պարաս-տութիւններէ և սպառազինութիւններէ։ Ռուկրիոյ դիւանագիտական չբջանակ-ներուն մէջ համոզուած են որ Թուրքիոյ հետ սկսուած բանակցութիւնները լաբ-լուր ելքի մը պիտի յանգին։

—Բիւրտիատնի կողմերը գտնուած պաշտօնեայ մը յայտարարեր է Իգտամի թէ Աչիրէթներու չորս-հինգ պետերուն (ա-նուններնը տալով) կառավարութեան կողմէ եթէ ազդու և լուրջ զեկոյցներ ըլլան, խնդիրը կը կարգադրուի։ Բիւրտերն ալ չնորհակալ կ'ըլլան, վասն զի անոնք ալ վերջին ասիական ձանձրացած են ցեղա-պետներէն։ Սա ալ կայ թէ Բիւրտ զին-ուորականներուն պարզ ոճիրներու վե-բաբերեալ դասերը զինուորական տա-ւեանները կը յանձնուին, ուր զը-բութիւնները դիզուած կը մնան, մինչ-դեռ ժողովրդեան միւս դասակար-գերը Սուլթէի դատարաններուն ենթակայ են և հարկին կը պատժուին։ իսկ միւսներ կ'ուշանան։ Այս անհաւասարութիւնը պէտք է բառնալ, որպէս զի կացութիւնը բարւոքի։

—Բիւրտերու քոմիտէն Իգտամի ուղ-ղուած գրութեամբ մը իրրեւ անհին կը հերքէ Դաշնակցականներուն հեռագիր-ները՝ Բիւրտերու արարքներուն նամամամբ։ Քոմիտէն, ըսելէ յետոյ թէ Բիւրտերուն հարկ եղած յորդորները տրուած են, կը յարէ թէ ասկէ վերջը պէտքը չէ հրատա-րակել այն տեսակ պալ լուրեր որոնք երկու ազգերու միջև յուզում և վշտա-ցումներ կրնան առաջ բերել։ Նաեւ օգ-տակար պիտի ըլլայ համաձայնութիւն ու համերաշխութիւն գոյացնել երկու ազ-գերուն միջև։

—Տիրսպէքիրէն հոկտ. 6 թուականով ներքին գործոց նախարարութեան ուղ-ղուած հեռագիր մը իրրեւ լրտրոյին սա-հին կը հերքէ հայերէն լրագիրներուն այն լուրը թէ Ջարդ մը տեղի ունեցած ըլլայ։ Կը յարէ թէ Սիլվան գառատիկն հրո-նատները հեռագրեր են թէ տեղւոյն պէտքերը ու ազատները Զէյլանի Շէյխին՝ Սամիտ էֆ.ի մօտ գացած ըլլալով քրիս-տոնեաները երկիւղի մէջ են և հեռաւոր թնդրեր են զանոնք պաշտպանել։ Նոյն տպաներն ալ հեռագրեր են որ տե-ղական կառավարութեան գիտութեամբը գացած են Սամսամադրութեան մասին ըլլալիք յորդորները խնամելու, որով քրիստոնեաները կարգ մը չարամտներու թեւադրութենէն խուսուած են։ Նաեւ խնդրած են քննութիւն կատարելով ձեռք բերուելիք արդիւնքին համաձայն օրինա-կան պատժոյն ենթարկել պէտք եղած-ները։ Տիարպէքիրի Հայոց առաջնորդն ալ նոյն կրօնաւորներուն խնդիրը ներկա-յացած ըլլալով, իսկամ ու քրիստոնեայ երկու քննիչներ պիտի ղրկուին՝ տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելու համար։

—Սրվանի նահանգին Զարա գաւա-ռակին մէջ տեղի ունեցած միջադէպին նկատմամբ Թանին սա տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.— Զարայի տասանորդի վարձակալներէն ոմանք, մէկ քանի անոպա-ներ հաւաքելով իրենց շուրջը և փոխա-դրութեան ծախքը չտալու նպատակով այս տեղին արմտիքի պէտք ունենալը կը պատրաստին և տասանորդի փոխարէն առնուած արմտիքները չեն ուզեր նա-հանդին կեդրոնը փոխադրել, ինչ որ պարտական էին ընել՝ ամուրդի պայման-ներուն համաձայն։ Դայմադամը, կուա-կալութեան հրամանով և վերոգրեալ պայմաններուն համաձայն, կը բողոքէ այդ անիրաւութեան դէմ։ Ատոր վրայ, վարձակալները, իրենց կուսակիցներուն մէջ մէկ քանի Հայեր ալ մտցնելով, կա-ռավարութեան պաշտօնարանին վրայ կը յարձակին և դայմադամն ալ կը ծեծեն։ Կառավարական զօրքերը չորս օր կ'ընդ-հատուին։ Նահանգին կեդրոնէն խմցուե-լով կուսակալի փոխանորդ Սրբիզիտի փաշա և հաղարապետ Ճաֆէր պէյ կ'որո-շեն զումարտակ մը զինուոր ու ոստիկան-զինուորներ ղրկել։ Հարցաքննիչ դատա-ւորը տեղացի ըլլալով, ամբաստանեալ-ներուն համար ձերբակալման հրամանագիր չի տար։ Նահանգին կեդրոնէն հեռագրով տեղեկութիւն կ'ուզուի հարցաքննիչ դա-տաւորէն, որ կը պատասխանէ թէ կը վանայ և պիտի չկրնայ ձերբակալման հրամանագիր տալ։ Ատոր վրայ, ամբաս-տանեալները նահանգին կեդրոնը կը տար-ուին, որով անդորրութիւնը կը վերա-հաստատուի։

—Ցորնատի դեսպանատան առաջին թարգմանը, չաբաթ օրը, ներքին գործոց նախարարին յայտարարեց թէ Տէրսիմի մէջ ու չորսականները դէպքեր պատահած են, սակայն նախարարը բան թէ պաշ-տօնական տեղեկութիւն չկայ և թէ այդ մասին քննութիւն պիտի կատարուի։

Բ. ԴՈՒՌՔ ԵՒ ՖԷՆԵՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Մեծ-Եպարքոսին և Յունաց Պատ-րիարքին միջև կ'երևայ թէ յարաբե-րութիւնները քիչ մը ձգտեալ են։ Այդ վիճակը առաջ բերած են երկու պատճառ-ներ. նախ ընտրութիւնները. յետոյ Սա-մսոնի իշխան Քորսիս էֆ.ի պաշտօնի վրայ մնալը, որ իրրեւ նախկին դրութեան մարդ ու բանակալ կ'ամբաստանուի։ Յունաց Պատրիարքը, վերջերս Մեծ-Եպարքոսին հետ ունեցած տեսակցութեանը պատճառ, Բեմիկ փաշայի ուշադրութիւնը հրաւիրեր է Սամսոնի վիճակին վրայ, բ-սելով որ Քորսիս էֆ.ի հեռանալովը միայն կրնայ բարւոքիլ։ Մեծ-Եպարքոսը պատասխաներ է թէ Քորսիս էֆ.ի վե-րաբերեալ արարքները լուրջ հիման մը վրայ հաստատուած չեն։ Պատրիարքը յայտարարեր է.— «Մուսերով ձեզ զու-գեցնելու եկած չեմ։ Իմ տեղեկութիւն-ներս ճիշդ են։ Եթէ կայս. կառավարու-թիւնը չուզեր նկատողութեան առնել դիտողութիւններս, պիտի հարկադրուիմ Պատրիարքարանը գոցել և թող տալ որ ժողովուրդս ինքը գրգռի իր իրաւունք-ներուն պաշտպանութեամբը։» Տ. Եռա-քիմ ընարութեանց համար ալ յայտարա-ցեր է որ Յունիսի երեսփոխանական ընտ-րութեանց պիտի չմասնակցին, եթէ իրենց պահանջումները նկատողութեան չառ-նուին։ Մեծ-Եպարքոսը այդ մասին ա-ռաջ բերուածներն ալ կասկածելի նկա-տելով ըսեր է թէ Յունաց Պատրիարքին ընթացքը կը նմանի Իզմիրլեան Սրբազանի ընթացքին, տասնամեակ տարի առաջուան ցաւալի դէպքերը առաջ բերող մեղադ-պերու առնն։ Յունաց Պատրիարքը պա-տասխաներ է թէ կացութեան ծանրակշիռ հանգամանքը կը ստիպէ զինքը միւնոյն լեզուն գործածելու։

—Օսմ. Քոմիդէնն կողմէ Մուխթար և Հասան պէյերը, Յունաց Պատրիարքին ներկայանալով, յայտարարեցին թէ Քոմի-դէն մեծապէս փափաքող է կատարեալ համաձայնութիւն մը գոյացնելու Թուր-քերու և Յոյներու միջև, առանց կան-խամտածութեան, այլ հաւաքական հայ-ընտիրներն հաստատուած։ Բնորոշութեանց մասին յայտարարեցին թէ յոյն երեսփո-խանները պիտի ընարուին Կայսրութեան մէջ գտնուող յոյն բնակիչներուն թիւին համաձայն։ Այդ նպատակով պիտի ջնջուին խորհրդակցած ընարութիւնները. եթէ ընարման չրջանակներուն մէջ կա-րելի չըլլայ, ուրիշ չրջանակներէ Յոյներ պիտի ընարուին։ Մուխթար և Հասան պէյերը բացատրեցին իշխանութեանց և Քոմիդէնին նուազ զգուշաւոր ընթացքը Լարիսէի ու Բուլգարիի մէջ քանի մասե-րուն Յունաց նկատմամբ, սա իրողու-թեամբ թէ այդ վերջինները կը գործակ-ցին օտար ազդութեանց պատկանող ան-հատներու։ Յայտարարեցին նաեւ թէ ընարութեանց համար ժամանակ կայ, վասն զի Երեսփ. Ժողովը նոյեմ. 1ին պիտի չգումարուի։ Յունաց ընտրական յանձնաժողովը պիտի համաձայնի օսմ. ընտրական ժողովին հետ։ Յունաց Պատ-րիարքը յայտարեր է որ այդ որոշումը տալու էր, խնդիրը ներկայ վիճակը չաստ-ցած։ Այսու հանդերձ հարկ եղած հրա-մանները տուեր է ընտրական գործոդա-թիւններու վերսկսելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտօնական Զեկուցում մը կը ծա-նուցանէ թէ Պայրամի առաւօտեան ա-ղօթքը Համիտիէ մզկիթին մէջ պիտի կա-տարուի և չնորհաւորութիւններն ալ Եըլդիզի պալատն Մէրասիմ Տարիէլսիին մէջ։

—Մեծ-Եպարքոս Բեմիկ փաշա հար-բուր եղած ըլլալով չաբաթ օրը Բ. Դուռը չգնաց, որով սխալ լուր մը ելաւ թէ հրաժարած է։

—Անգլիացի երկու դրամատէրներ հե-ռագրեցին Բ. Դրան թէ պատրաստ են 2,665,000 անգլիական ոսկի փոխ տալ, երկար պայմանամամով ու թեթեւ մա-նալձարներով հաստուցուելու, երկու ամիս տակաս չպահանջելու և յետոյ թեթեւ տա-կաս մը տուանալու դայմանով։

—Պաշտօնականներէն կը հերքէ այն լու-րերը թէ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած ըլլայ։

—Շաբաթ իրիկուն զրոյց կար թէ Ռուսիոյ զինուորները Պարսկաստան մտեր են Արտաստանէն։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը, Պուլկարաց Եկեղեցականին այն զեկոյցին վրայ թէ Յոյները պիտի յարձակին Կ. Պոլսոյ Պուլկար վարժարաններուն վրայ, պէտք եղած գրեց ոստիկանութեան նա-խարարութեան։

—Կ'ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան պիտի կարգուի Հռոմի ռուսական դեսպան Մուրավիէվ կոմսը։

—Թանին կը պատմէ Եւրոպայէն մասնագէտ մը բերել՝ իրրեւ խորհրդական ոստիկանութեան նախարարութեան։

—Թայմզ թղթակից մը զրկեր է, որ Անատոլքի մէջ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ՝ սահմանադրական վարչութեան ազդեցութիւնը տեսնելու և քննելու համար։

—Յունարէն թերթերը կ'ըսեն թէ Ռէ-միի վարչութիւնը կ'աշխատի առաջքը առնել՝ իր բոլոր պաշտօնեաներուն մէկ որոշմանը՝ գործադրել ընելու համար։

—Պոլսոյ նահանգական դատարանին ընդ-հանուր դատախազը դատ բացաւ ոստիկա-նութեան նախարար Սամի փաշայի դէմ՝ առանց ձերբակալման հրամանագրի մէկ քանի անձեր բանտարկած ըլլալուն հա-մար։

—Պէշիքթաշի դէպքին համար ձեր-բակալուած քսանրմէկ անձերէն 5ին համար հաստատուած է որ ուղղակի ոճ-բին հեղինակներն են։ Քննութիւնները ուսարարու վրայ են։ Թանին կ'ըսէ թէ ատենց մէջ կան պարտուն քիւլիսանճի մը ու սենեկի սպասաւոր մը։ Ժողո-վուրդը գրգռողներուն մէջ կայ պալա-տական լիմանպետ մը՝ Օման, որուն համար ձերբակալման հրամանագիր արը-ուած է, սակայն պալատ կը դանուի և երբ դուրս ելլէ, իսկոյն պիտի ձերբակալ-ուի։ Կատարուած քննութեամբ հաս-տատուած է որ բանակալութեան առնէն պատկանող մէկ քանի սպորմնիներ գրգ-ռած են Բիւրտերը։

—Նախկին Մեծ-Եպարքոս Թէրիա փա-չայի հիմակուան ապարանքը, Մաշիլէն ձրիարար արուած ըլլալով, ձեռնտաս պաշտօնարանը որոշեց որ կա՛մ այդ ա-պարանքը վերադարձնէ և կամ անոր խա-կական արժէքը հատուցանէ։

Բարիզէն կը հեռագրեն սեղական թերթի մը թէ մեծ տէրութիւններէն մէկը պիտի փոխէ Կ. Պոլսոյ իր դեսպանը։ Այդ դեսպանին, որուն ընթացքը անչարմար կը նկատուի սահմանադրական արդի դրու-թեան, ազատական դիւանագէտ մը պի-տի յաջորդէ։

— Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմու-թեան Քոմիտէին անդամներէն փաստաբան Պէհա պէյ սկսած է փոխանորդաբար վա-րել Բերայի Թաղապետութեան նախագահի պաշտօնը։

— Աթէնքի օսմ. դեսպանատունը գրեց արտաքին գործոց նախարարութեան թէ Քորֆալի օսմ. հիւպատոս Բեռմիկ էֆ. Սահմանադրութեան դէմ խօսած է։

— Երկրագործական Պանքային վիճա-կախնդիրներ, որուն հասոյթը դաղթա-կանները զեղեցման ծախքերուն յատկաց-ուած է, այս տարիէն ետքը պիտի չնջուի։

— Ֆրանսայի Հաշուակալութեանց Առ-հանին առաջին նախագահ Պ. Լօռան, որ երկամսեան նախարարութեան խորհրդա-կան կարգուած է, ուրբաթ օրը, երկաս-կան քննիչ Պ. Լամմանուէլ տը Վիթի հետ Բարիզէն ճամբայ ելեր է դէպի Կ. Պոլիս։

— Իգտամ կ'ըսէ թէ երկու հայ ուսա-նողներ, Բասարէի վկայագրով, պատե-ղական նախարարութեան դիմեր են՝ զինուորական վարժարանները ընդունուելու համար, սակայն ծանուցուեր է անոնց որ ձեռնտաս պաշտօնարանէն վաւերագրեր բերեն։ Իգտամ կը յարէ.— «Արդարու-թիւնը կը պահանջէ որ խլամները ի՛նչ պայմաններով որ կ'ընդունուին զինուո-րական վարժարանները, քրիստոնեաներն ալ միևնոյն պայմաններուն ենթարկուին։»

— Բէօֆնէյի մէջ զինքի տակ կոչ-ուած պահեստի զինուորներէն ոմանք չեն հանձնարարեր և հաստատուած է թէ զա-նոնք գրգռողներ կան։ Գրուեցաւ. Պրա-սայի կուսակցութեան որ այդ մասին հարկ եղածը ի գործ դրուի։

—Դարաքէօյի կամուրջին նորոգու-թիւնը մասամբ աւարտեցաւ։ Դալաթիոյ կողմի ցայտող մասը տեղը դրուեցաւ. յետոյ մէկ կամդունի չափ բաց մնացած տեղն ալ գոցուելով չաթմի իրիկուն սա-ցադրդը սկսաւ հետիոտն գացողներուն համար, բայց կառքերը դեռ չեն կրնար անցնիլ։ Աշխատութիւնները փութով ա-ռաջ կը տարուին։ Նորոգութեան ծախքը երեք հարիւր ոսկի է։ Կ'ըսուի թէ Դարաքէօյի կամուրջը մինչեւ որ վերաշինուի, Ունգարանի կամուրջը առժամապար Դա-լաթէյ պիտի տարուի։

—Շաբաթ գիշեր Պոլսոյ Էսկի Ալի փաշայի Աք Շէմսէտտին թաղը հրդեհ ծա-գելով երեք տուներ այրեցան։

—Սայդ լուրի մը նայելով, Կրեռէի պաշտպան չորս տէրութիւնները համա-ձայներ են Կրեռացիներուն կարեւոր յայ-տարարութիւն մը ընելու համար։

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՍՈՖԻՈՒ, 23 հոկտ.— Պուլկար մաս-նաւոր պատուիրակները Կ. Պոլսէն Սո-ֆիա դարձան, առանց համաձայնութեան խարիսխ մը գտնելու Թուրքիոյ հետ։ Հե-տաւորաբար ձեռնտաս չըջանակներու մէջ անհոգատ տարաւորութիւն մը առաջ ե-կած է։ Սակայն կէս-պաշտօնական թեր-թերը կը չարունակեն լաւատես կարծիք-ներ յայտնել թէ ի վերջոյ համաձայնու-թիւն մը պիտի գոյանայ առկախ խնդիր-ներու մասին։ Միւս կողմէ՝ այդ թերթերը անփոփոխ կը նկատեն կացութիւնը և կը յայտարարեն թէ կառավարութիւնը չպիտի չեղի մինչեւ հիմա բռնած ընթացքէն և չպիտի հաւանի դրամական փոխարինու-թիւններ ընելու։ Ընդհանրապէս մամուլը, սակայն, ի վեր կը հանէ սա իրողութիւնը թէ Ֆէրտինանտ թագաւորը դրական խոս-տումներ բրած է Ֆրանսական կառավա-րութեան և Պ. Փաշիէրի՝ ի մասին դրա-մական փոխարինութեանց, մինչ միւս կող-մէ կառավարութիւնը կը չարունակէ չփո-խել իր տեսակէտը։ Դիւանագիտական չբը-ջանակներու մէջ նուազ լաւատեսութեամբ կը դիտեն կացութիւնը, առանց հաւա-նական գտնելու պատերազմը։ Այդ կա-ծիքին ուժ կու տան պատերազմական նա-խարար Պ. Բաքրիքովի վճռական յայտա-րարութիւնները, որոնց համաձայն, պա-տերազմական միջոցներու ծագելու վտանգ չկայ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Թէլէկրաֆիէն-Բորէաբիւ-տէնց Պիւրօ սա հեռագիրը ստացած է Բէլգրատէն.— Այս օրերս սննդատ չէին Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ու Թուրքիոյ միջև կատարուած բանակցութեանց մասին Կ. Պոլսէն հասած լուրերը։ Անա ինչո՛ւ հա-մար իրաւունք ունէին յուսալու թէ հա-մաձայնութիւն մը պիտի դոյանար ընդ-հուպ։ Բայց վերջին տեղեկութեանց նա-յելով, կարգ մը դժուարութիւններ յա-րուցուեր են Թուրքիոյ կողմէ։ Աւստ-րիա-Հունգարիա, տարագային ալ, Թուր-քիոյ հետ համաձայնութեան մը յանգելու լաւ դաղափարին պիտի յարի տարապէս, և կը սպասէ այդ բանին, նկատելով որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ համաձայնու-թիւն մը ո՛չ միայն նպաստաւոր ազդե-ցութիւն մը պիտի գործէ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջև կատարուած բանակ-ցութեանց վրայ, այլև էական կերպով պիտի նպաստաւորէ դեսպանախորհուրդին գումարումը, որուն սկզբունքով հաս-նութիւն յայտնած են բոլոր տէրու-թիւնները։

ՊԷՐԼԻՆ.— Բէօրնիճէք Զայթունկի քաշ-ուած հեռագիր մը խօսելով Անգլիոյ, Ֆը-բանսայի և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ բռնած դիրքին վրայ սա խնդրոյն մէջ թէ պէտք է դեսպանախորհուրդ մը գումարել թէ ուղղակի բանակցութիւններ կատարել, արեւելեան տագնապը լուծելու համար, կ'ըսէ.— «Պերլինի մէջ կը կարծուի որ այդ խնդիրը, իր ներկայացուած ձեւին մէջ, գործնական պէտքի մը չի համապատաս-խաներ։ Գերմանիա, հակառակ չէ գես-պանախորհուրդի մը գաղափարին, բայց աւելի նպաստաւոր կը համարի միջոց մը գտնել՝ խաղաղասիրական լուծումի մը առաջ բերելու համար, ինչ որ հետապն-դուելիք միակ նպատակն է։ Բայց միւս կողմէ՝ խնդրին մէջ ամէնէն առաջ Թուր-քիոյ վրայ կը դառնայ գործը։ Արդ՝ այս վերջինիս ուղղակի բանակցութիւններու ձեռնարկած ըլլալով Աւստրիոյ-Հունգա-րիոյ հետ, կ'երևայ թէ դեսպանախոր-հուրդի գաղափարը մէկդի դրած է, ինչ որ կատարելապէս հասկնալի է, նկատ-ելով թէ այդպիսի դեսպանախորհուրդու-թիւն մէջ դէչ փոխադարձութիւններ ունեցած է։ Յունաց նոյն թերթը խօսելով Սրբ կա-ուարտ Կրէյի կողմէ Երեսփ. Ժողովի մէջ եղած յայտարարութեանց վրայ, կ'ըսէ թէ Անգլիա վստահ է որ դրամական փոխա-բերութիւններ պիտի ըլլան Թուրքիոյ։

ՊԷՏԵՐԲՈՒՐԳ.— Իրարմէ յառաջդիմա-կան կուսակցութիւնը մեծ միջոց մը զումարեց այսօր։ Գաւառներէն եկած լրագրական անձեր ներկայ կը գտնուէին։ Միջոցին մէջ որոշուեցաւ պատուիրա-կութիւն մը ղրկել Ֆրանց-Եղբէֆ կայսեր, իր մեծարանքները մատուցանելու համար։ Մասնախումբ մը կազմուած է ներկայան-ալն Ալեքսանդրի մէջ յիշատակարան մը կանգնելու համար ի պատիւ Ֆրանց-Եղ-բէֆ կայսեր։

ՊԼՈՎԴԻՒ.— Աւստրիական պատուի-ակութեան տարաբերն գործոց յանձն-խումբը ընդունեց Պոմոա-Հէբսէքի համար որոշուած վարկը։ Վիճաբանութեան մի-ջոցին Պ. Բրամարց առաջարկեց որ Սեր-պերուն տուին բացուի ծոլու ճամբան Պոմոա-Հէբսէքի մէջէն, երկաթուղիի փո-խադրութեան նպաստաւոր սակացոյցե-րով։ Բանախօսը նաեւ ի վեր հանեց թէ պէտք է Պոմոա-Հէբսէքը ներկայացուցիչ ունենայ երկու պատուիրակութեանց մէջ, որպէս զի Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ընդհա-նուր շահերուն վերաբերեալ խորհրդակ-ցութեանց մասնակցի։ Նախարար Պ. Պուլման յայտարարեց թէ չի կրնար մաս-մասնութիւններ հաղորդել Պոմոա-Հէբ-սէքի մէջ ներմուծուած սահմանադրական հիմնադրութեանց մասին, որոնց գլխաւոր կէտերը պարզուած են արդէն կայսեր յայտարարութեան մէջ, քանի որ երկու կառավարութիւններ պարտիս իրենց կարծիքները յայտնել այդ մասին։ Շարու-նակելով իր խօսքը, նախարարը յարեց թէ Սերպերուն նկատմամբ հակառակու-թիւն չկայ իրենց կողմէ։ Փոխադարձ մի-ջոցներու չպիտի դիմի ո՛չ մէկուն նը-կատմամբ, ընդհակառակը՝ բարեացակամ ազդեցութիւն մը պիտի ընծայուի բնակ-չութեան բոլոր տարրերուն, առանց խտրու-թեան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ներկայացուցիչը լրագրի մը ուղղած ըլլալով սերպ կառավարութեան՝ աւստրա-հունգարացի վաճառականներուն դէմ գործուած ծայրայեղութեանց մասին, կառավարութիւնը պատասխանեց թէ վնասուած բոլոր վաճառականներուն հա-տուցում պիտի ըլլայ դեսպանատան կող-մէ որոշուած չափով։ Սրամբա խորհուրդ կուտայ աւելի տարածուն դարձնել գեր-մանական տպարաններուն դէմ գրգռիչ թաղը, քանի որ գիրն Պիլլով իշխանը նախատած է Սերպիան, Պ. Միլովանովիչը չընդունելով։ Սերպ կառավարու-թիւնը վերահաստատած է պարտաւորիչ անցագրի գրութիւնը։ Բրանպատա կը ծա-նուցանէ թէ Պուլկարիա բաղդած է այդ անօրինութեան դէմ, որ սերպերուպիկար պայմանագրութեան կը հակառակի։

ԲԼՈՒԹՈՒ.— Հունգարական պատուի-ակութիւնը ընդունեց պատերազմական եկամտացոյցը և քուէարկեց Պոմոա-Հէբսէ-քի համար առաջարկուած վարկը։

* * *

ՍՈՖԻՈՒ, 24 հոկտ.— (Պուլկար գրո-ծակալութեան հեռագիր).— Կարգ մը լրա-գիրներ կ'ըսեն թէ Թուրքիոյ հետ համա-ձայնութիւն գոյացնելու համար կատար-ուած բանակցութիւնները խզուած են, ինչ որ բոլորովին անհիմն լուր մըն է։ Պուլկա-րիոյ և Թուրքիոյ միջև բանակցութիւն չի կատարուիր, որպէս զի խզուի։ Եր-կու երկիրներու միջև ուղղակի համա-ձայնութիւն մը գոյացնելու փափաքին գոհացում տալու համար, պուլկար կա-ռավարութիւնը երկու պատուիրակ ղրկ-կած է Կ. Պոլիս, այդ համաձայնութեան խարիսխ մը մը գտնելու մասին կարծիք-ներու փոխանակութիւն կատարելու նպա-տակով։ Պատուիրակները կատարած ըլլա-լով իրենց պաշտօնը, այս առտու դարձ-ան։ Կառավարութիւնը վերահաստատ ըլ-լալէ յետոյ պատուիրակներու տեղեկա-գիրներուն, պիտի քննէ թէ կարելի է Թուրքիոյ հետ համաձայնիլ։ Այդ մասին տարածուած վրդովիչ զրոյցները նչա-նակութիւն չունին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տիլի Կրաֆիք ցաւ կը յայտնէ թէ Թուրքիա մերժած ըլլայ Աւ-ստրիոյ-Հունգարիոյ հետ համաձայնիլ։ Անգլիական լրագիրը կ'ըսէ թէ Թուրքիա նիզակեան վնաս չէ կրած Պոմոա-Հէբսէ-քի միացմանէ։ Եթէ երբեք Աւստրիա-Հունգարիա մինչեւ ընծայէ անոր՝ Դեսպա-նախորհուրդին մասնակցիլ սրճանապատ-ութեամբ և նոյն իսկ չհաւատար կերպով, Եէնի-Բազարի վերադարձումով, Թուրքիա լաւ պիտի ընէ Դեսպանախորհուրդը ընդ-ունելով։ Նոյն լրագիրը կը յարէ թէ պէտք է յուսալ որ Բ. Դուռը ետ պիտի

նակցութիւն կատարելու վրայ ըլլայ այդ երկերը Անգլիոյ կցելու։ Սրբ Կօրսի սա կարծիքը կը յայտնէ որ Եղիպտացիները, արդի վարչական հիմնադրութեանց զարգացումով ու կեսպարանափոխումով, պարտին յառաջդիմել ինքնօրինութեան շաւղին մէջ։

ՍՈՖԻԱ.— Պուլկար պատուիրակները, որոնք Կ. Պոլսէն հոս դարձան, թուրք վարիչ շրջանակներու հետ ունեցած իրենց տեսակցութիւններէն սա տպաւորութիւնը կրած են թէ Արեւելեան Ռումէլիի հարկի ինդրոյն մէջ Թուրքիա կը նախընտրէ Եւրոպայի որոշման սպասել և այն ատեն միայն տրամադիր պիտի ըլլայ Պուլկարիոյ հետ ուղղակի կերպով համաձայնելու, երբ Պուլկարիա պատրաստակամութիւն յայտնէ աւելի մեծ զիջումներ ընելու։ Բանակցութեանց վերսկսման միակ խաչիպս կրնայ ըլլալ սկզբունքով հաստատել Թուրքիոյ սա գլխաւոր պահանջումին, այն է գրասենեակի վերածել Արեւելեան Ռումէլիի հարկը։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ պուլկար կառավարութիւնը, փափաքող ըլլալով Բ. Դրան հետ ուղղակի կերպով համաձայնելու, թաղաւորին փափաքին պիտի համակերպի, սկզմամբ ընդունելով դրամական փոխարինութեան վճարումը։ Քանի մը նախարարներու կրկնակի հաստատումներուն վրայ թէ պատերազմի վտանգ չկայ, հանրային կարծիքը բոլորովին հանդարտած է։

ՊԵՐԼԻՆ.— Արտաքին գործոց պաշտօնատունը սա հեռագիրը ստացած է այսօր. «Թարապիա, 23 հոկտ. Այսօր հոս հաւաք լրագրիներէն կը հասկցուի որ Բարիզեան Մանուէլ դիս կ'ամբաստանեն թէ պատերազմ կը քարոզեմ, ըսելով որ Թուրքիա պէտք է պատերազմ հռչակէ Պուլկարիոյ դէմ։ Անկեղծօրէն կը յայտարարեմ թէ այդպիսի կարծիք մը չեմ յայտնած ո և է մէկուն նկատմամբ։ Ընդհակառակը, ստացած հրահանգներուս համաձայն, բոլոր ջանքերս միայն կը ձգտին առաջքը առնելու այդպիսի պատերազմի մը։ Ստորգ. ՄԱՌՇԱԼ.»

ՊԵԼԳԻՈՆ.— Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը, բաղկացած հին արմատականներու կուսակցութեան պետ Պ. Բաշիէ, գեղապետ Մարինովիչէ, արտաքին գործոց դիւանապետ Պ. Եանքովիչէ, թնդանօթաձիգներու գնդապետ Թոմորովիչէ, Բեղեսպարկի պիտի մեկնի երկուշաբթի օր։ Պատուիրակութեան պետն է դատաժամանգ իշխանը, որ Ռուսիոյ Զարին պիտի յանձնէ Սերպիոյ թագաւորին ինքնագիր նամակը։

ՋԵՆԻՆԷ.— Այսօր հասաւ Անգլիոյ նոր գործակատարը՝ Պ. Օրէյեի և երկար ունկնդրութիւն մը ունեցաւ գահատանդ իշխանին հետ։ Այս իրիկուն, մեծ բաղութիւն մը, անգլիական, Սեւ Լեռան և սերպիական դրօշներով, անդրիական գեղատաստան ուղեւ գնաց և խանդավառ ցոյցեր բրաւ Անգլիոյ նկատմամբ։

ՊԵԼԳՐԱԴ.—Այս իրիկուն մեծ հայկերոյթ մը տրուեցաւ պալատան մէջ, ի պատիւ զօրավար Վուքոտիչի։ Թագաւորը բաժակ պարպեց Սեւ Լեռան Նիքոլայ իշխանին, գերդաստանին և երկրին կենաց։ Այդ բաժակաճառի մէջոյին Թագաւորը խանդավառութեամբ ի վեր հանեց երկու սերտ պետութեանց կատարեալ համաձայնութիւնը արդի ծանրակշիռ կացութեան մէջ։ Օսմ. դեսպանն ալ ներկայ էր հայկերոյթին։

ՊՈԼԻՍ.— Պ. Իզվոլսքի այսօր տեսակցաւ Գոն Շէօնի և Գոն Պիւլով իշխանին հետ։ Վաղը պիտի ընդունուի Վիլհէլմ կայսր կողմէ։

ԵՆԻ-ԵՕՐԳԻ.— Նիւ-Օրլէանէն կը հեռագրեն թէ ահռելի ուրական մը քանդեր է Ռիօ-Կրանտէի և Բրինդս-Բօլքայի (Նիքարակուա) վրայ գտնուող վայրեր։ Կը վախցուի որ բազմաթիւ մարդիկ զոհ դացած ըլլան։

ԱԼԻ.—Ամերիկան թիւրի հեռեւանքով ուժը գործաւոր հեղձամահ եղած են Բոչպէլի հանքին մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄՆԻՆ ԵՒ ՕՍՄ. ՔՈՄԻԹԷԻՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ

ԽՆԴՈՒՍ

Օսմանցի՛ եղբայրներ,

*Ազատութեան և Հաւասարութեան չնորհումը իրաւունք և պարտաւորութիւն կուտայ բոլոր օսմ. երկրին զաւակներուն՝ իրենց բազմաթիւ ձայնը բարձրացնելու հին ուժիմին դէմ և անոր դերակատարներուն բոլոր վարագուիրները ի վեր հանելու, յօգուտ Օսմ. ազգին և հայրենիքին։ Այն օրը որ Համիտիէն հաստատուեցաւ, ալ գերին եղանք անոր բռնակալ և անիրաւ տիրապետութիւնն։ Արիւնալի է մեր կեանքին, գաւառական դժբախտ կեանքին պատմութիւնը և այս արիւնը սրբոտուած ու ցամքած է վայրագ ու բռնակալ ցեղերու կողմէ։ Դուք, հայրենիքի պատուոյ դիներ, կ'աչխատիք Օսմ. Կառավարութիւնը և երկիրը փրկել հակասահմանադրական և անոգորմ անձերէ։ Ազնիւ և մարդասիրական նպատակ։ Բայց որպէս զի օսմ. գաւառներու զաւակները ազատին բռնակալութենէ, պէտք է հաւասարութիւն։ Մենք ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ԱԶԳ. ՀԻՄԱՆԴԱՆՈՑԻ ՊԱՐԼԻՆԸ. — Թանինի մէջ կը կարդանք.— «Ասկէ առաջ գրած էինք թէ վաղուց աստի պատերազմական նախարարութեան կողմէ Հայոց Հիմանդանոցին արուած հայկ ու մսի պարէնը կտրուած էր։ Մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք ծանուցին թէ, եղած դիմումներու վրայ, պարէնը նորէն սկսած է տրուիլ։ Սակայն պատերազմական նախարարութիւնը յայտարարած է թէ մինչեւ ամսուն 15ը միայն պիտի շարունակուի և այնուհետեւ նեղքին զորոց նախարարութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ կողմէ բարեսիրական ազգերու թիւն ըլլայ հիմանդանոցի մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն զորձադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ. — Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդին ընտրական գործողութիւնը դժուարութիւն մատնուած ըլլալով, Պարիսբարանէ նոր տժամանակ Խորհուրդ մը կազմուեցաւ ընտրական այդ գործը ի գլուխ հանելու համար։

*** Պարիսբարանը բան Սահմանադրութեան՝ նոր Թաղ. Խորհուրդներու ընտրութեանց տաթիւ հրահանգ տուաւ Կէտիկ Փաշայի, Դուա-Փարսի Դիսի, Դասամ Փաշայի, Լյուսլի և Գօյոնթ գիւղի Սուժամեանցներուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ. — Ազգ. Պարիսբարանը այս միջոցին նիստերան չատ անձուկ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ներքին պաշտօնեաներէն կազմուած էր երեւմտեան յանձնաժողով մը՝ հոկելու և հսկելու ամսական նեղքին գործադրութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ կողմէ բարեսիրական ազգերու մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն գործադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ. — Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդին ընտրական գործողութիւնը դժուարութիւն մատնուած ըլլալով, Պարիսբարանէ նոր տժամանակ Խորհուրդ մը կազմուեցաւ ընտրական այդ գործը ի գլուխ հանելու համար։

*** Պարիսբարանը բան Սահմանադրութեան՝ նոր Թաղ. Խորհուրդներու ընտրութեանց տաթիւ հրահանգ տուաւ Կէտիկ Փաշայի, Դուա-Փարսի Դիսի, Դասամ Փաշայի, Լյուսլի և Գօյոնթ գիւղի Սուժամեանցներուն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ. — Ազգ. Պարիսբարանը այս միջոցին նիստերան չատ անձուկ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ներքին պաշտօնեաներէն կազմուած էր երեւմտեան յանձնաժողով մը՝ հոկելու և հսկելու ամսական նեղքին գործոց նախարարութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն գործադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ. — Ազգ. Պարիսբարանը այս միջոցին նիստերան չատ անձուկ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ներքին պաշտօնեաներէն կազմուած էր երեւմտեան յանձնաժողով մը՝ հոկելու և հսկելու ամսական նեղքին գործոց նախարարութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն գործադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ՍՈՒԼԹԱՆԻ ՍՈՒՐԱՆԸ. — Տեղապահ Սրբազանը հեռագրեց Ազգ. Ազգային Սրբազան Բարթող վարչի, որպէս զի Զէյթունի սովեալներուն համար հանգանակիչ մասնաժողով մը կազմէ և օգնութիւն փութացնէ սովեալներուն։

*** Շաբաթ օր Պարիսբարանի Զէյթունի Կաթող. Փոխանորդ Տ. Վազգէն Վ. Վ. և տեղւոյն երեւելիներէն Նազարէթ էֆ. Կիւլմանեանի զրկուեցաւ Անվէրարանակ վաճառական Մարթուս էֆ. Խերեանի Խուրան 40 ոսկի. և Պարիսբարանի 100 օսմ. ոսկին, որպէս զի անմիջապէս ցորն գնեն և քաղաքին հինգ գիւղերու կարօտեալներուն բաշխեն։

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Պարիսբարանի եղած դիմումին վրայ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը գործակատարութեան մէջոյսա յանձնեց Կաթողիկոսական պատգամաւորներու բաւարարութիւնը, որոնք այսօր ռուսական հիւպատոսարանի կողմէ վիզի պիտի ըլլան։

*** Մինչեւ չաբաթ օր դէպի Էջմիածին ճամբայ կ'ելլեն Պոլսոյ Կաթող. պատգամաւոր Յակոբ Աշտ եպիսկ. և Ալիքսան էֆ. Թորգոմեան, Եդիպտոսի պատգամաւոր Մինաս էֆ. Զերաշ, Ամիսայ պատգամաւոր Յակոբ էֆ. Գորեան, Կեսարիոյ պատգամաւոր Ճամճեան էֆ., Եւդոկիոյ պատգամաւոր Տ. Գրիգորիս Վ. Պալատեան, ինչպէս նաեւ Խարբերդի Կաթող. պատգամաւոր Տ. Դանիել Վ. Յակոբեան և Համիտիէնի էֆ. Մէնդիլճեան։

ՆՊԱՍՏԻ ԴՈՒՐՍԱՐԵՆԵՐ.— Խարբերդէն 50 օսմ. ոսկի զրկուած է ի նպաստ դպրոցականներու։

*** Պրուսայի ՀԵՐամարուսական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտները՝ Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի թելադրութեամբ 742 զրշ. հաւաքած և զրկած են Պարիսբարան, որուն կէսը հայ և կէսը թուրք աքսորականներու պիտի բաշխուի։

*** Նպաստից Յանձնաժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ և այս տաթիւ նկատողութեան պիտի առնէ Դպրոցական Յանձնաժողովին մէկ տեղեկագիրը, որով միջոցներ կ'առաջարկէ՝ դպրոցականներու դեռեւման գործին տաթիւ։

*** Կիւրինէն և Ալապաչէն բաղմաթիւ կաթոլիկներ գիրեր հասած են Պարիսբարան որոնք նկատողութեան պիտի առնուին վաղուան Նպաստից Յանձնաժողովին մէջ։

«ՍԹԱՆՊՈՒԼ»Ի մէջ կը կարդանք.— «Օսմ. Քամիդէն կը ջանայ Փոքր-Ասիոյ հայ գիւղացիներուն պահանջումներուն վերաբերեալ դժուարութիւնները հարթել, որոնք իրաւացի պահանջումներ չեն նկատուիր ոմանց կողմէ և նպատակ ունին յառաջիկայ դեսպանախորհուրդին որոշումներուն վրայ ազդեցութիւն բանեցնելու... Սակայն չենք գիտեր թէ այդ մասին ինչ է իր հայեցակէտը։»

ԱԶԳ. ՀԻՄԱՆԴԱՆՈՑԻ ՊԱՐԼԻՆԸ. — Թանինի մէջ կը կարդանք.— «Ասկէ առաջ գրած էինք թէ վաղուց աստի պատերազմական նախարարութեան կողմէ Հայոց Հիմանդանոցին արուած հայկ ու մսի պարէնը կտրուած էր։ Մեր պաշտօնակիցներէն ոմանք ծանուցին թէ, եղած դիմումներու վրայ, պարէնը նորէն սկսած է տրուիլ։ Սակայն պատերազմական նախարարութիւնը յայտարարած է թէ մինչեւ ամսուն 15ը միայն պիտի շարունակուի և այնուհետեւ նեղքին զորոց նախարարութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն գործադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ. — Ազգ. Պարիսբարանը այս միջոցին նիստերան չատ անձուկ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Ներքին պաշտօնեաներէն կազմուած էր երեւմտեան յանձնաժողով մը՝ հոկելու և հսկելու ամսական նեղքին գործոց նախարարութեան կողմէ պէտք է տրուի։ Հետեւաբար պարէնի խնդիրը առժամապէս միայն լուծուած է։ Թէեւ բանտարկեալներ չունի որ արդէն բանտարկեալներ մը, սակայն այդ օգնութեան հարկ եղած տեղէն գործադրութիւնը չասահովուած, պարէնին կարիքը պատչաճ չէ։ Արդէն իսկ բաց ունեցող բարեգործական հաստատութիւն մը երբ օրական 570 օխա հայի և 127½ օխա միսի պարէնէն զուրկ մնայ, ընդհանրապէս մտահոգութիւնը կը վնասուի։ Այս բանն ալ մարդասիրութեան հակառակ է։ Կը մաղթենք որ սուր առաջքը առնուի։»

ՍՈՒԼԹԱՆԻ ՍՈՒՐԱՆԸ. — Տեղապահ Սրբազանը հեռագրեց Ազգ. Ազգային Սրբազան Բարթող վարչի, որպէս զի Զէյթունի սովեալներուն համար հանգանակիչ մասնաժողով մը կազմէ և օգնութիւն փութացնէ սովեալներուն։

*** Շաբաթ օր Պարիսբարանի Զէյթունի Կաթող. Փոխանորդ Տ. Վազգէն Վ. Վ. և տեղւոյն երեւելիներէն Նազարէթ էֆ. Կիւլմանեանի զրկուեցաւ Անվէրարանակ վաճառական Մարթուս էֆ. Խերեանի Խուրան 40 ոսկի. և Պարիսբարանի 100 օսմ. ոսկին, որպէս զի անմիջապէս ցորն գնեն և քաղաքին հինգ գիւղերու կարօտեալներուն բաշխեն։

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Պարիսբարանի եղած դիմումին վրայ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը գործակատարութեան մէջոյսա յանձնեց Կաթողիկոսական պատգամաւորներու բաւարարութիւնը, որոնք այսօր ռուսական հիւպատոսարանի կողմէ վիզի պիտի ըլլան։

*** Մինչեւ չաբաթ օր դէպի Էջմիածին ճամբայ կ'ելլեն Պոլսոյ Կաթող. պատգամաւոր Յակոբ Աշտ եպիսկ. և Ալիքսան էֆ. Թորգոմեան, Եդիպտոսի պատգամաւոր Մինաս էֆ. Զերաշ, Ամիսայ պատգամաւոր Յակոբ էֆ. Գորեան, Կեսարիոյ պատգամաւոր Ճամճեան էֆ., Եւդոկիոյ պատգամաւոր Տ. Գրիգորիս Վ. Պալատեան, ինչպէս նաեւ Խարբերդի Կաթող. պատգամաւոր Տ. Դանիել Վ. Յակոբեան և Համիտիէնի էֆ. Մէնդիլճեան։

ՆՊԱՍՏԻ ԴՈՒՐՍԱՐԵՆԵՐ.— Խարբերդէն 50 օսմ. ոսկի զրկուած է ի նպաստ դպրոցականներու։

*** Պրուսայի ՀԵՐամարուսական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտները՝ Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի թելադրութեամբ 742 զրշ. հաւաքած և զրկած են Պարիսբարան, որուն կէսը հայ և կէսը թուրք աքսորականներու պիտի բաշխուի։

*** Նպաստից Յանձնաժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ և այս տաթիւ նկատողութեան պիտի առնէ Դպրոցական Յանձնաժողովին մէկ տեղեկագիրը, որով միջոցներ կ'առաջարկէ՝ դպրոցականներու դեռեւման գործին տաթիւ։

*** Կիւրինէն և Ալապաչէն բաղմաթիւ կաթոլիկներ գիրեր հասած են Պարիսբարան որոնք նկատողութեան պիտի առնուին վաղուան Նպաստից Յանձնաժողովին մէջ։

«ՍԹԱՆՊՈՒԼ»Ի մէջ կը կարդանք.— «Օսմ. Քամիդէն կը ջանայ Փոքր-Ասիոյ հայ գիւղացիներուն պահանջումներուն վերաբերեալ դժուարութիւնները հարթել,

կոմիթէնը պատրաստած է։ Մինչեւ հիմայ, մեծամեծ ոմաղանաց հետ, մեծամեծ ատաքնութեանց ալ փորձեր տուած։ արձանագրած են, բայց ասանք անցեալն կը վերաբերին այժմ. հիմայ ներկայ վիճակը ուրիշ հարկեր ու տուրքեր կը պահանջէ ձեզմէ։ Դուք ձեր ուժերը՝ ձեր փորձառութիւնները պէ՛տք է միացնէք, պէտք է բառնաք ձեր մէջէն անջատական և կուսակցական խորհրդութիւնները և փոխանակ զիրար դատափակելու, վարկաբեկելու և իրարու նշանակութիւնը փոքրացնելու յաչս օտարին, ընդհակառակը պարտիք սիրով և արժանավայել վերաբերմամբ բարձրացնել ձեր իւրաքանչիւրին վաստակի արդիւնքը և արժանիքը։»

ՊՈԼԻՍՅՕՐԵԱՆՑ Ցիլէնս քաղաքը հրատարակուող Քաղաքացի թերթին մէջ կը կարդանք.— «Սահմանադրութեան հաստատումէն ի վեր՝ առաջին հայը Ցրիկնօր փոխն թօթվեց ատրիբէն ու Սեսրա. 30ին մեմնեցաւ քաղաքէս Կ. Պոլիս երթալու համար։ Բիւզանդ Սաուդեան է անունը այս առաջին հայուն։ Հայրենիք դառնալու հարցը սկսած է ամուրի դատակարգը հետաքրքրել արդէն։ Ամուսնացրնամիս մը հայթայթելու համար գտնելիզդիլ որոշումներու ձայներ կը հնանին մեզի ալեւալ կողմերէ։ Ազգասիրական գործ մը պիտի ըլլար օգնել այսպիսեաց ամէն կարելի միջոցներով։ Հայաստանի մէջ պահել կարելուու առաջին պայմանն է հայն իր երկրին վրայ կեդրոնացնել։»

ՊԷՅՐՈՒԹԻՆ կը գրեն մեզ.— Օրուան տպատական չարժումներուն դէմ նոր սկսաւ Պէյրութի հայ զանգուածն ալ գործնականապէս արձագանգ դտնելով։ Մէկ քանի երեսատարդ ձեռներեցներ ուռնցան հրաւիրել բոլոր ազգայիններն ու ուսանողները ուղղոյն Ս. Նշանայ վանքը հոկտ. 4, ժամը 2ին (Ք. Ե.)։ Օրուան հարցերն էին.— Տեղւոյն մանկապարտէզ-նախակրթարան, նոր եկող գաղթական կարօտեալները և հայկական գլխոցի մը և լաթաթի կազմակերպութիւնը։ Ժողովը վարեց ատենապետ Երուանդ էֆ. Զօրեան իր հանդիսէ և ողջամիտ լուսաբանութիւններով։ Մօտ երեք ժամ տեւող այլեւայլ վիճաբանութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ ընտրել տասնմեայ գործադիր յանձնախումբ մը, վերոյիշեալ հարցերը ծրագրելու և կարելիութեանց պայմաններուն մէջ դնելու համար։ Ընտրուեցան հետեւեալ անձերը.—Տօքթ. Սամսունի Գրիգորեան բժշկ. վարժարանէ վկայեալ և Պէյրութի հասատատուած 3-4 տարիներէ ի վեր, հանգարեալ և ընկերական անձնուրութիւն մը. Երուանդ էֆ. Զօրեան՝ վերկայեալ Անսարեան Գալէնէ և թրքանական տեսուր. վարժարանէ՝ այժմ ուսանող Պէյրութի Օսմանիէ Գորլէնի տեսուր. և մանէմանիքի գիտութեանց և իմաստասէր միաք մը. Արշաւամ էֆ. Սարգիսեան՝ Պէյրութի տասնմեակարգ վաճառականներէն, մանդատային ճարտար լուսանկարիչ, գործնական միաք մը. Ս. էֆ. Սընբատեան՝ վկայեալ Տարսոնի Սամերիկեան վարժարանէ, անձնուէր ազգային գործիչ մը. Գոլոս էֆ. Փափազեան՝ վկայեալ երկրաչափ, հեռատես ու խոհուն դէմք մը։ Այս յանձնախումբին աշխատութեանց պիտի մասնակցին ուսանողներու կողմէն ընտրեալ ներկայացուցիչներ այն հարցերու մասին՝ որոնք կը վերաբերին թէ՛ ուսանողներու և թէ՛ ոչ-ուսանողներու։ Մեծ յուսով ենք թէ յանձնախումբին ժողովուրդ, ձեռք ձեռքի տուած, պիտի յաջողին տեղւոյն Հայ գաղութին օրուայ պահանջներուն գոհացում տալ և անջատել մեզ ջոջ թագաւորական ազգներու և սոցիալական վարդապետներուն ազատ քմահաճոյքէն։

ՍԲՐԱՓՈՒՆԱՆԱՆԱՆ գործադիր յանձնաժողովը պաշտօն յանձնած էր Տ. Տ. Գնել և Տիրայր Մ. վրդ.ներուն, որպէս զի եկեղեցական և նաւթլզատուի թաղերուն երեսփոխանական ընտրութիւնները քննեն. թէ՛ Տ. Գնել վրդ. և թէ Տ. Տիրայր վրդ. իրենց քննութեանց արդիւնքը յանձնած են Պարիսբարանի, որով օրինաւոր կը գտնեն երեսփոխանական ընտրութիւնները։

ԹԱՆԶՕՕ հրապարակագիր և Սուրհանդակի նախկին խմբագրապետ Տիրան էֆ. Արփիարեան Ազգ. Երեսփ. ժողովին դիւանագրութեան պաշտօնին կոչուեցաւ։

ՏԵՂԱՊԱՀ Սրբազանը պաշտօնագրով մը վերահաստատեց Տ. Տիրայր Մ. վրդ.ը Յիսրիպիւղի քարոզչական պաշտօնին մէջ։ Ազգէն տեղւոյն թաղեցիները ամէն առաջ հանրագրերով դիմում ըրած էին տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին և իրենց քարոզչին իր պաշտօնին մէջ վերահաստատելը խնդրած էին։

Հ. Գ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ հոմանուէրութեան ներքեւ Բերայի «Թողթան ելիւտատրդ արուեստասէրներու խումբ»ին կողմէ անցեալ հինդշաբթի Բերի Շանի մէջ արուած Աչքակ Բ. ներկայացումէն իբրեւ զուտ արդիւնք 90 ոսկի գոյացեր է։ Այդ դումարը այս գործին կազմակերպիչ Երուանդ էֆ. Միրզեանցի կողմէ յանձնուած է Դաշնակցութեան, որ պիտի յատկացնէ երկիր վերադարձող կարօտ գաղթականներու։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ և Տեղապահ Սրբազանին կարգադրութեամբ, Գումգապուցի փուսպոն Կամագիւղացի Թորոս էֆ., Մայր եկեղեցւոյ շրջարակին մէջ գտնուող կարօտ գաղթականներուն ամէն օր 300 օխա, իսկ Վէզիր խանի գաղթականներուն ալ 150 օխա հայ կուսայ։ Նախընթաց օր յիշեալ ազգայնը, Տեղապահ Սրբազանին ներկայանալով, ինքնարերաբար յայտարարեց թէ, ուզելով որ ինք ալ իր ձեռքէն եկածին չափ նպաստ կարօտ հայ գաղթականներուն, ամէն վերջ փոխանակ հացը 55 փարայէն, 51 փարայէն պիտի տայ, ինչ որ օրական 45—50 զրշ.ի զոհողութիւն մըն է Նպաստից Մնաւելին համար։ Տեղապահ Դուրեան Սրբազանը և Նպաստից Յանձնաժողովի անդամները հայ գաղթականներու նուէրով հրենց հարգանքները յայտնեցին և օրհնութիւնները տուին յիշեալ բարեսէրազգայնին։ Տեղապահ Սրբազանը նոյնպէս յանձնարարեց Պատրիարքարանի Մնաւելին, որպէս զի կանոնաւորաբար վճարուին Թորոս էֆ.ի տուած հացերուն դրամները։

ՈՒՐԱԽԱՆՈՒԹԵԱՄԲ կը ծանուցանենք մեր ընթերցողներուն թէ Յ. Արփիար էֆ. որ չաբաթէ մը ի վեր կը դարմանուի իր անցուցած ծանր արկածին հետեւանքը, ապաքինած ըլլալով, վաղուընէ պիտի վերսկսի իր սրամիտ «Խօսուուած»ը Արեւելքի մէջ։ Թէեւ նախապէս ծանուցած էինք որ մեր համակրելի աշխատակիցը չաբաթ օր պիտի երեւայ Արեւելքի մէջ, սակայն թիւրիմացութիւն եղաւ։ Ներկայանալ ամէն օր Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ Խորհրդարանը և տեսնել զանազան մինչեւ կէս օր։

(Նշիմ Թաղ. Խորհուրդ Բերայի)

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒՑԻՈՒ երիտասարդութիւնը կազմած է տեղւոյն մէջ 30 հոգիէ բաղկացած «Ազատական եղբչ. խումբ» անուամբ ընկերութիւն մը, որ իր կեդրոնատեղին բրած է դպիր Արմենակի վերնայարկը։ Ընկերութիւնն անդամակցել փափաքողները կրնան դիմել յիշեալ կեդրոնատեղին ամէն իրիկուն։ Ներկայացմունքը պէտք է գիտնան քիչ թէ շատ եւրոպական ձայնագրութիւն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԴԱՆԴՈՒՅՑՈՒՄ

Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի

Ազգ. Պարիսբարանը նկատելով որ գաղթականաց մէջ չարաշահութիւններ, ցոյց տրուած գործերէ ծուլութեամբ փախուստներ և ազգին վրայ բռնի ծանրացումներ կ'ըլլան, որով նպատաբնակներու թիւը ոչ միայն չպակտիր, այլ նորեկներով օրէ օր կ'աւելնայ և նախորդք վտանգ բաժիններն ալ իրենց կը յանդգնին, յարմար դատեց որ այսուհետեւ եկած նպատաներն յատկացուին նպատաստարօտ գաղթականաց. ուստի և հրապարակու. կը ծանուցուի, որ մայրաքաղաքիս մէջ ապրելու համար կենալու նպատակ ունեցող գաղթականք իրենց ապրուստ թեան գործ և ապրուստ տարին և ազգին վրայ չծանրանան։

(Նշիմ)

ԿԸ ԲՈՂՈՔԵՆՔ

Գալաթիոյ Թաղէն կը գրեն. «Հայոց Մուխթար պիտի ընտրուի եղեր Լիվիճի Մուրատ իբրեւ յաջորդ Մուխթար Մատնեալ։ Բանի մը տարով հարցնենք բնորոշական Ժողովին թէ կարելի է իբրեւ վրատուելի ու յարգանքի արժանի մարդ, Մուխթար ընտրել մէկը որ ասկէ առաջ խատրնակ համանուններով ամուսնացած է իր քրոջը ազգէն հետ. իր ունեցած երկու զաւակներն ալ թաղկի տուած է առանց մկրտութեան։ Մեր հարցումով, թաղին Մուխթարը բլլալու է մարդ մը անցեալով մարդ մը, յարգանքի ու վստահութեան արժանի։

Առ այժմ մեր հասցեն է՝ 47, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՇԱՏԷԼ (կապի բնկ.եան դիմ.)

19 Օգստ. 1908 ՍՄԲԱՏ ԳԱԼԹԵԱՆ

ՌԱՖՖԻԻ ԵՐԿԵՐԸ

Միայն Թիւրքիայի համար յատուկ և պակսեցրած արժէքներով և հանգարհածախիր ենրփակած։

Զալաթիդիին, առանձին, չբեղ թղթի վրայ 6 զրշ.

Խենքը եւ Զալաթիդիին միասին	24 »
Խաչագողի յիշատակարանը I. II. III. և IV մասն միասին	24 »
Կայծեր Հ. Ա.	24 »
Կայծեր Հ. Բ. և վերջ	36 »
Ոսկի Ամաղար	12 »
Խամսի Մեղիտուբիւնները, Զարարաղի Աստղագէտ և Գաղտնիին Զարարաղի մի գրքի մէջ	24 »
Սամուել պատմական վէպ Հ. I. II. III.	36 »
Դաւիթ-Բեկ պատմական վէպ և վերջ	36 »

Դիմել՝ Madame RAFFI
32 Richmond Gardens
Shepherd's Bush
London, W. (England)

ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ

ԱՂԱՄԱՆ ԴԱՒԱՌԸ ԵՒ ԿՈԿԻԿ ԴԻՑԸ ՄԻՄԻՆ ՄԻՄԻՆ ՄԻՄԻՆ

Բաանրչուռս ժամը անգամ մը պէտք է լեցնեն

ԲԱՐԻԶԻ ԲԺԵԿԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ը Ն Դ Ա Ռ Ի Ն Օ Ւ Մ Ա Ն

Յանձնարարուած է մայրաքաղաքիս երեւելի բժիշկներուն կողմէ՝

Տօքթ. ԶԱՄՊԱՔՈ ՓԱՇԱ, ԴԱՆԳՈՒՐ ՕՂԼՈՒ ՓԱՇԱ, Բժշկ. Վարժ.ին բրօֆ. Տօքթ. ՊԷՍԻՄ ԷՕՍԷՐ ՓԱՇԱ, անգլիական հիւանդանոցին բժիշկ Տօքթ. ՄԱՔ ԲԼԻՆ, և Տօքթ. Ս. ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ, Տօքթ. ՍԿՈՒՐՏԷԼՈՍ եւայն։

Նաեւ ընդունուած է՝

Եգիպտուլէի յունական հիւանդանոցին, Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցին, իտալական հիւանդանոցին կողմէ եւայն։

Պէտք է զգուշանալ վտանգաւոր կեղծերէն

Ապահովի գնման համար դիմելու է

ԲՕՐ ՌՈՒԺ

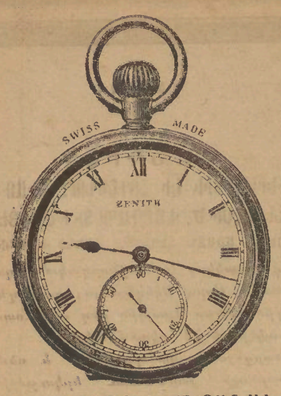

ՈՐՆ Է
ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԵՒ
ԱՄԵՆՈՒՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱԼԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ
ԸՆԿ. ՇԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՈՓ ԵՒ ԸՆԿ.

ՉԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶ, 1900

ՈՐՆ Է
ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԹԻՒ 16 – ՊԱՇՃԷ ԳՍԲՈՒ – ԹԻՒ 16
Օսմանիա-Պարի հաստատութեան դիմացը
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշատէլի Դիտարանին. 1903

Մեր յարգոյ յաճախորդներուն դրականապես ապացուցանելու համար մեր ՉԵՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամեն ժամացոյցներէ ունեցած բացառակ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յատկութիւններէն, այսինքն նրբախնամ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միոյն մէջ իսկ բերացող ՉԵՆԻԹ ժամացոյց մը եթէ գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի պատրաստ եմք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան։ 50—27

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ
Անդամ Ժիւրիի, Միլան. 1906

1908Ի ԶՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութիւնս կեդրոնացեալ, Բեկերսպուրգ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամեն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու յոգնաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու յուսալիներու ապահովութիւն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագրին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղարեան խան Վօյվոտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիրիզպասէ խան Աչքը էֆէնտի ճամբէսի, թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 11 50—49

ՇԻՐՔԷԹԸ ԽԱՅՐԻՑԷ

Շիրքէթը Խայրիկէնին 18 էվ 20 նօմէրօլու վաբօրլարը իւէ 15 էվ 25 նօմէրօլու վաբօրլար թէքնէգէնին պիկիպազէտ ֆիրուխթ խիւէէգկի ճիէնէլէ իշթիրասնա թաղիպ օլմնպարը էվ տանա զիյատ մաւիսամթ ալմագ խթէյէնկէրին Շիրքէթը մէկզիւրէ իտարէսինէ միւրաճաաթ իլէ-մէլէրի իլան օլունուր։
2 Թրշրին էվվէլ 1324 5

PHŒNIX ASSURANCE LD. C°

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Ս.Նպ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղան է
ՈՒԴԱՂԱՄԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԻ ՎՆԱՍՈՒՑ
Ցարդ վճարուած է առաւել քան 27000000 ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց
Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքթորիա խան, Պանք Օթոմանի մօտ,
Ղալաթիա։
Փոխ գործակալ ի Պոլիս
Ֆնտգլեան խան ՇԻՎԱՆ ԹԷՔԵԼԵԱՆ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԵՔԻ ՎԱՐՉԱՐԱՆԻՆ
Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1908 տեսպ. ա/14էն սկսեալ, հարիւրին երիս (2 %) Պոկոս մը պիտի վճարուի Միացեալ արտքի պարտատէրերու թիւ 10 կարօտնին համար։ Տոկոսներու վճարումները պիտի կատարուին կարօտնին վրայ նշանակուած քաղաքներուն մէջ մինչև 1909 յուն. 31/13 փետր.։ Այդ պայմանժամը անցնելէ յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ միայն վճարելի պիտի ըլլան։ 12—6
Կ. Պոլիս, 18/31 օգստ. 1908

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅԷՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԶԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Դրամագլուխ 130 միլիոն fուրոն,
ամբողջովին վճարուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000
fուրոնի չափ։

ԴԻԼԵՍԻՈՐ ՊԱՏԳԱՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են։
Օրական զրուէլն վար վճարում չընդունուիր։
Վիքոր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։
100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ ամէն տարեն։
100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ բլալիք աղդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150 ոսկի գումարի համար	
6	»	151- 200 » »	»
10	»	201- 500 » »	»
15	»	501-1000 » »	«
30	»	1001 և անկէ վեր »	»

Վիքոր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքի դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած տեսակ վճարելով տեղական պարտնական գումարը։
Վիքոր Պանք-Ֆերայն խնայուած գումարը պարտնակող տետրակ ալ կը բանայէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—17

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿԷՆ զատ, Վիքոր Պանք-Ֆերայն կը գրաւի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒԱԻ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իմքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։
50—34

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմ.երու երթեւեան.
1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՑԼԻ — ՏՈՒՆԳՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ՍՐԹ — Կոխմ. 623 Ապր. եւ ճմբ.

Կայարան		Առաւ.
Գոնիա	մկն.	12 30
Գաչին խան		1 01
Զուսրա		1 45
Արքզ Էօրէն		2 13
Մանասաուն		2 42
Գոքսան	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Միսարօվա		3 54
Օլթանէր-Տէրբէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմն.	5 45
	մկն.	6 05
Զուլկուրլու Իրիկուն	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ — Կոխմ. 624 Ապր. եւ ճմբ. Իրիկուն

Կայարան		
Զուլկուրլու	մկն.	6 35
	ժմն.	6 53
Էրէյլի	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Օլթանէր-Տէրբէնտ		10 01
Միսարօվա		10 43
	ժմն.	11 07
Գոգսան	մկն.	11 22
Մանասաուն		11 55
Արքզ Էօրէն		12 24
Զուսրա		1 —
Գաչին խան		1 36
Գոնիա Իրիկուն	ժմն.	2 05

50—24

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Դշ.	8/21	Մէյսլի, Սիրոդ, Սամսուն, Օրտու, Կիրասան, Տրապիզոն, Ռիզէ և Պաթում. Կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։	
Դշ.	8/21	Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։	
Սշ.	9/22	Իզմիր, Պիրէան և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։	
Սշ.	9/22	Օտեսա. ժամը 4ին։	
Ուր.	10/23	Սեվաստօպոլ. ժամը 10ին։	
Շբ.	11/24	Օտեսա. ժամը 10ին։	
Շբ.	11/24	Տարանտէլ, Մարսիլիա, Իզմիր, Պիրէա, Հուգաս Մէրսին, Իսքենտէրուն, Բրինդիզի, Գենուա, Հայֆա, Եաֆա, Բաս Սամա և Աղեքսանդրիա. ժամ 4	

50- 29

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդմէջ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպտէս	1069	Տէրս	4511	Հիմալէյ	1531	Մորսէլլ	3709
Ալեքթ	3307	Տամիսս	938	Հինտու	5720	Մարգաս	3557
Անէէլ	1541	Տարս	2558	Հորթիֆ	1600	Մրլ	1057
Աթիսոնգ	2377	Տրանգ	1712	Հանտիգ	595	Մանդիսէլա	
Գասոնս	1832	Տիմաս	504	Իսթր	2354	Մաստիլլ	3419
Գարտանիս	1264	Իզլար	3464	Իտանս	5540	Նեքտ	1938
Գրիֆֆիս	1481	Իլտարտոս	1520	Քիրնս	1080	Ոսթր	4100
Դելրոս	1271	Իզարտ	1861	Քիլտոս	1053	Ոնիսէթթ	1036
Գամլրոս	1837	Քիոս	954	Քուլլոնա	2867	Օրլանտոս	1535
Գարլոս	1264	Քինլոնա	1828	Քանիս	1700	Բուլլոս	1637
Գարտ	1094	Քիլմարնոք	569	Լէն	1053	Պոլ	840
Զիքտոր	9729	Քարնիքոս	3582	Լեսանիս	2872	Ռիալտոս	3329
Մանէթս	1871	Մարլիս	3080	Լիվրոս	1648	Ռիմուլոս	1568
Մարգարոս	1235	Նիլսոն	1148	Լանդիգ	3191	Ռոլլ	1618
Գանիզ	9905	Նորս	1017	Մարլոս	734	Թանէ	1789
Գարսոս	825	Կրոնոս	1695	Մարլենիզ	1873	Տարտարոս	136

Ընդհանուր վճարումով Հալէն հաս հասած են.
Բոյնզօ լոգենաւը, նաւապետ Պրանիրն։
Ընդհանուր վճարումով Հալէն հաս կը սպասուին
Թոմիս լոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, նոյ. 1ին։ Բէսմինէտ և Օտեսա։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆԻՒՕՏ
Թիւ. 22—24, Գալաթիա Մեսլեք խան, Ղալաթիա 10 50 12

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Գնաց. 223 Խառն Գն. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 224 Խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն. 3 —
12 42	»	Կէօքմէէ Քըսըք	մկն. 2 20
1 39	»	Սապոնէր Բունար	» 1 38
2 33	»	Սլաեուտա	» 12 42
3 14	»	Զէքիւրլէր	» 11 53
4 11	»	Տէօյէր	» 11 05
4 40	»	Իսհանիյէ	» 10 20
5 04	»	Համամ	» 9 53
5 14	»	Կազլիկէօլ Համամ	» 9 44
5 41	ժմն.	Ա.Ֆ. Գարա Հիսար	մկն. 9 13
6 01	մկն.	Ա.Ֆ. Գարա Հիսար	ժմն. 8 53
6 41	»	Պէօյիւք Զօպանլար	» 8 20
7 36	»	Զայ	» 7 33
8 21	»	Իսհագլու	» 6 40
8 45	»	Եասխան	» 6 15
9 16	»	Ագ Շէհիր	» 5 53
9 48	»	Աղարի քէօյ	» 5 13
10 30	»	Զավուշճը քէօյ	» 4 35
11 08	»	Իլկին	» 4 03
11 55	»	Գասարն-Խանը	» 3 09
12 50	»	Սէրայ-Իսի	» 2 27
1 22	»	Մէյտան	» 1 47
2 22	»	Բունար-Պաշը	» 12 42
3 —	ժմն.	Գոնիա Իրիկ.	մկն. 12 — Առաւ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Գնաց. 122 Խառն Առ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 121 Խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն. 11 —
1 44	»	Աֆ Բունար	մկն. 10 18
2 24	»	Ալբիւ Քէօյ	» 9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	» 8 58
4 9	»	Մարիքէօյ	» 8 1
4 58	»	Պիլէր	» 7 4
5 35	»	Սասիլէր	» 6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	» 6 —
7 3	»	Բօլաթլի	» 5 16
8 21	»	Մալի Քէօյ	» 3 49
9 15	»	Սէնճան Քէօյ	» 2 47
10 —	ժմն.	Էնկիւրիւ Իրիկ.	մկն. 2 — Առաւ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ՍՐԹ Գնաց. 424 Խառն Իրկ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Գնաց. 421 Խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմն. 5 03
7 33	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն. 4 45

ԱԼԱՇԵՀԻՐ - ՔԷՕՓԱՀԻՍԱՐ

ՍՐԹ	Գնաց. 322 Խառ. Առ. Ժ. Վ.	Գնաց. 324 Խառ. Իրկ. Ժ. Վ.
Կայարան		
Ալաշեհիր մկն.	2 35	12 45
Քէօփահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ	Գնաց. 321 Խառ. Առ. Ժ. Վ.	Գնաց. 323 Խառ. Իրկ. Ժ. Վ.
Կայարան		
Քէօփահիա մկն.	2 —	12 05
Ալաշեհիր ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՑՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ՍՐԹ Գնաց. Թ. 44 Խառ. Ժ. Վ.	Գնաց. Թ. 46 Խառ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Գնաց. Թ. 41 Խառ. Ժ. Վ.	Գնաց. Թ. 43 Խառ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քարաքէօյ Կամարլ	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայատար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնթիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյզզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճիլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրեքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարբէճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Զիգիլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Պէյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սապանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Գիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Գօզեիւք	»		12 24
12 59		»	Իսն Լանիւ	»		11 48
1 29		»	Զուլքադիր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող օգեանաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէդի	Նայոգզրիս
Մինիս	Էմէյսիս
Բատիսիս	Պուլգարիս
Թիյպոր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆայէրի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպա

Առաջին դարձի լոգենաւերը լաւ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականաւորեալ են լուսաւորութեան եւ կին համբարձներու համար տեղաւորի ունին։

Երկրորդ դարձի լոգենաւերն ալ առանձնաձիգ թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղաւորի չունին։ ռեքլամէ

Կ. Պոլսոյ Լիմանքալ Ա դարձի դէմ է 15
» » » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ ֆրանգաբերութեանց համար Ղալաթիոյ մաքրի հասնելու համար՝ իրենց դրամատարները ասն լոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամբարիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Հ. Վ. ՈՒԻԹԻԼ եւ Ընկ. Գործակալը
Ուիթիլ խան Գանկէ գարեն, Գալաթա
ՀԷՆՐԻ ՄՕՍ Ընկ.
50 24 31 Հիմա Մարիզ. Լիվերպուլ։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՃԱՃԵԱՆ

ՓՈՒԹԱՅԼԷՔ ԵՒ ՕԳՏՈՒԵՑԼԷՔ

ԲԱՑՍՈՒԿ ԱՌԻԹ

Վերջնական վաճառում այրերու, կիներու եւ տղոց յատուկ զգեստեղէններու մեծ մթերքի մը, որ եւրոպական առեւտրական Տունէ մը շատ ածան գնուած է։

Գալաթիա, թիւ 2, Թիւնէլիի մօտ

Բոլոր ապրանքները պիտի ծախուին 0/0ին 40 զեղչով նշանակուած գիներուն վրայ։ Եզակի առիթ մըն է որ կը ներկայանայ հանրութեան և ան պէտք է օգտուի այս ճշմարիտ լիքիտասիոնէն։ Արդէն իսկ մեծ քաղաքութիւն մը կը դիմէ, օգտուելու համար այս վաճառումէն։ Ձիւղ ատենն է պատեհութիւնէն օգտուելու։ 12—10

Վաճառատունը պիտի փակուի հոկտ. 15ին

Khedivial Mail Line
(Քէսթվիքալ Մէյլ Լայն)
Շաբաթական մէնեն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Ադեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիի լոգենաւը, նաւապետ Կապիէսի, կ'երթայ, 25 հոկտեմբեր 1908 (Հ. Ե.) կէս օրին Ադեքսանդրիա. ինչ հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 27 հոկտ. 1908 (Հ. Ե.) կէս օրէ եաքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Սուեցանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէան։

ՍՈՒՐԲԻՈՅ ԳԻԾ

Տարպիի լոգենաւը, նաւապետ Մէլլինկ հոկտ. 24ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպոլը, Տարանտէ, Մարսիլիա Իզմիր, Սաքզզ, Հուգաս, Մերսին, Իսքենտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բաս Թ-Սամա և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութիւնաց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, ջաղացին վրայ, Մէյմանէթիլի խան, իսկ Ռամեանիզեր, Պոլիս, Հայֆա Սուրիան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Հոկտ. 23ին, Ժօճի, Սեւ Ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Հոկտ. 23ին, Ժօճի, Մարսիլիա։
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրէի ճամբով)։
Տեղեկութիւնաց համար դիմել Գործակալին՝ Թոմիսանէ, քարտիին վրայ։
15 50—26 Թ. ԲԷՅՈՒԼ